

**EL PROFESSORAT COM AGENT DE CANVI:
UNA AVALUACIO SOCIOLOGICA A PARTIR D'UNA
EXPERIENCIA DE RECERCA-ACCIO EN COEDUCACIO**

Tesi de Doctorat presentada al Departament
de Sociologia de la Universitat Autònoma
de Barcelona.

XAVIER BONAL i SARRO

Maig de 1994.

- Penses que hi ha alumnes que necessiten una atenció determinada? Per què?
- Et planifiques molt la metodologia de treball?
- Al llarg de la teva experiència, has modificat els teus mètodes d'ensenyament? Què creus que te'ls ha fet canviar?
- Quines actituds et molesten més? Què és el que no deixes passar?
- Creus que és més efectiu l'ensenyament individualitzat o col·lectiu? Per què?
- Fas molt explícits els teus plans de treball amb l'alumnat al començar el curs, el trimestre, o un tema nou?

4.3 Avaluació

- Quin sistema d'avaluació fas servir (examens, participació, etc.)?
- Quins elements creus que són els més importants en l'avaluació (pels alumnes del teu curs)?
- Has modificat les teves estratègies d'avaluació a partir de la teva experiència. En què?
- En les sessions d'avaluació, feu avaluació per matèries o en conjunt?
- Dones importància a la forma com estan presentats els treballs, els exàmens, etc.?
- Tens en compte situacions extraescolars que afecten el rendiment dels alumnes en l'avaluació?

5. Coeducació

- Què creus que diferencia a l'aula, els nens de les nenes?

- Com són els nois i noies de la teva classe?

- Creus que els nois tenen més aptitud per a determinades matèries i les noies més aptituds per a d'altres?

- Qui et porta més problemes de disciplina, els nois o les noies? Per què creus que és així?

- Creus que tenen interessos per l'estudi diferents. Per què?

B. QÜESTIONARIS D'ACTITUDS

1er Qüestionari (contestat el Juny de 1992)

Nombre de qüestions: 62

Població enqüestada: Centre pilot (21 mestres, 8 de grup de treball)
Centre control (18)

El següent qüestionari està compost d'afirmacions diverses. Per a cadascuna d'elles assenyali un valor entre 1 i 5 en funció del seu nivell d'acord. Si considera que l'afirmació que s'exposa no és pertinent, assenyali amb un 0 la resposta.

- 1-Completament d'acord**
- 2-D'acord**
- 3-Indiferent**
- 4-En desacord**
- 5-Completament en desacord**
- 0-L'afirmació no és pertinent**

1. En els darrers 15 o 20 anys s'han produït canvis significatius pel que fa a la igualtat entre ambdós sexes.
2. La institució escolar s'ha adaptat al ritme d'aquests canvis socials.
3. Es absurd plantejar-se canvis a l'escola mentre no canviï la igualtat de sexes a nivell social.
4. Les intervencions que poguem fer a nivell d'educació no sexista tindran un efecte molt petit sobre els nois i noies perquè la influència de les famílies pesa molt.
5. Per a que la nostra tasca fos efectivament coeducativa caldria que persones expertes en el tema ens proporcionessin les eines per a fer-ho.

6. L'única cosa que pot convertir les escoles en realment cocducatives és una acció decidida per part de l'Administració.
7. El problema del sexisme a l'escola es deu bàsicament a una qüestió de manca de formació sobre el tema a les Escoles Normals.
8. Un bon mestre o una bona mestra ha de demostrar tenir molt domini del coneixement que transmet.
9. A través de la tutoria s'ha d'aconseguir que cada alumne aconsegueixi assolir el seu màxim rendiment.
10. L'objectiu bàsic que s'ha de plantejar el professorat és aconseguir que els nois i noies adquireixin els coneixements fixats per a la seva etapa.
11. El fet que els pares i mares intentin interferir en la feina que fem perjudica l'educació dels seus fills.
12. La decisió de ser mestre/a implica un compromís social important.
13. L'escola hauria d'incloure una oferta curricular diferent per a nois i per a noies.
14. Nois i noies tenen responsabilitats socials diferents, i en conseqüència han de ser educats de manera diferent.
15. Es preferible que els càrrecs directius de l'escola siguin homes.
16. No és necessari que els nois adquireixin coneixement sobre treball domèstic, però sí les noies.
17. Donades les diferències entre nois i noies, en alguns casos seria preferible que s'organitzessin les classes per separat.
18. L'avaluació ha de tenir en compte les aptituds diferents entre nois i noies en diverses matèries.

19. L'educació sexual no és un tema que hagi de ser inclòs en el currículum escolar.
20. L'escola ha d'educar els nois i noies com a persones, independentment del seu sexe.
21. L'escola ha de ser una institució que prepari principalment els individus per al món del treball.
22. Donats els diferents tipus de jocs que realitzen nens i nenes, en alguns casos fora preferible que sortissin al pati en diferents moments.
23. Nois i noies haurien de participar conjuntament en les competicions esportives de l'escola.
24. La utilització del doble gènere en el llenguatge és una qüestió farragosa i quasi inútil.
25. Les preferències per determinades matèries o tallers són un reflex dels interessos individuals de l'alumnat, i en conseqüència els hem de deixar escollir lliurement.
26. L'escola hauria d'intervenir sobre les eleccions curriculars de les noies, impulsant-les més a carreres tècniques.
27. L'escola hauria d'intervenir modificant el diseny curricular d'algunes assignatures per tal de fer-les més atractives a les noies.
28. Els coneixements sobre treball domèstic haurien d'incloure's en el currículum escolar oficial.
29. Les matemàtiques poden explicar-se de manera diferent a com s'expliquen actualment, de manera que les noies en surtin beneficiades.
30. L'escola ha d'ensenyar a nois i noies a controlar les manifestacions de debilitat.

**EL PROFESSORAT COM AGENT DE CANVI:
UNA AVALUACIO SOCIOLOGICA A PARTIR D'UNA
EXPERIENCIA DE RECERCA-ACCIO EN COEDUCACIO**

Tesi de Doctorat presentada al Departament
de Sociologia de la Universitat Autònoma
de Barcelona.

XAVIER BONAL i SARRO

Maig de 1994.

31. Hauríem de controlar el llenguatge del centre, tant parlat com escrit, intentant evitar l'ús del masculí genèric.
32. Caldria que les noies aprenguessin a defensar-se més, a ser més agressives per a enfrontar-se al món del treball.
33. La pedagogia hauria d'aconseguir que les noies aprenguessin a ser més autònomes i menys dependents.
34. El món del treball és un món dur, i en conseqüència així cal socialitzar a nois i noies.
35. L'avaluació ha de mesurar més la capacitat d'abstracció que l'acumulació de coneixements.
36. L'escola ha de ser una institució que prepari principalment els individus per a l'educació postobligatòria.
37. L'avaluació ha de mesurar més els continguts que les formes de presentació dels treballs.
38. L'escola hauria de fer avaluacions no només individuals sino també col·lectives.
39. Hauríem de potenciar que l'alumnat s'ajudés entre si en els casos en que certes coses no puguin resoldre's individualment.
40. L'escola hauria d'intervenir sobre la distribució de nens i nenes al pati distribuint l'espai de forma equitativa.
41. Per donar importància als jocs de les noies caldria que aquestes poguessin jugar-los al centre del pati.
42. Per tal d'impulsar més les noies cap a estudis tècnics hauríem de plantejar algunes classes per separat, independentment del nivell de l'alumnat.
43. L'escola hauria d'intervenir sobre la lliure pràctica dels jocs, fent que les noies participin més dels jocs masculins.

44. De la mateixa manera que procurem o permetem que les noies puguin jugar a futbol hauríem d'insistir en que els nois juguessin a gomes.
45. Hauríem de procurar donar més el rol de protagonistes a les noies del que ara els hi donem.
46. L'escola hauria de potenciar que els nois i noies manifestessin obertament llurs afectes
47. Hi hauria d'haver més presència femenina en els càrrecs directius dels centres escolars.
48. L'escola hauria de controlar que a les activitats de tallers els nois i noies utilitzessin per igual el material.
49. Els mestres i les mestres hauríem de controlar el temps d'atenció que dediquem als nois i a les noies.
50. L'escola hauria d'intervenir més sobre les eleccions curriculars dels nois, trencant amb l'estereotip de desvalorització de les carreres femenines.
51. Hauríem d'impulsar els nois a fer jocs més "afectius".
52. L'escola hauria d'incloure en el curriculum oficial també els drets i obligacions dels individus com a ciutadans.
53. L'escola hauria d'ocupar almenys la meitat de les hores lectives a ensenyaments relacionats amb la vida quotidiana.
54. Caldria modificar els llibres de ciències, incloent les omissions de les dones científiques a la història.
55. En el curriculum escolar hauria de tenir tanta importància la cuina com les matemàtiques.
56. En el curriculum haurien d'incloure's assignatures que fessin referència a l'educació moral i per a la convivència.

57. Els llibres de socials haurien d'incloure al mateix nivell que els fets "històrics", la història de la reproducció de la vida quotidiana.

59. A l'escola s'hauria de reforçar qüestions relacionades amb el cuidat dels altres.

60. L'escola hauria de repartir el professorat de tal manera que hi hagués més presència d'homes en els cursos de cicle inicial i més dones en els de cicle superior.

61. Els mestres i les mestres hauríem de valorar positivament les actituds més femenines de les noies, com pentinar-se, presumir, etc.

62. L'escola hauria de reforçar en els nois l'estètica i la bellesa personal com a valors importants.

2on. Qüestionari al professorat (contestat el Juny de 1993)

Nombre de qüestions: 48

Població enquestada: Centre pilot (21 mestres, 8 grup de treball)

1. L'escola hauria d'incloure una oferta curricular diferent per a nois i per a noies.
2. L'escola ha de ser una institució que prepari principalment els individus per al món del treball.
3. L'avaluació hauria de tenir en compte les aptituds diferents entre nois i noies en diverses matèries.
4. Nois i noies haurien de participar conjuntament en les competicions esportives de l'escola.
5. Donats els diferents tipus de jocs que realitzen nens i nenes, en alguns casos fora preferible que sortissin al pati en diferents moments.
6. L'escola hauria d'intervenir sobre les eleccions curriculars de les noies, impulsant-les més a carreres tècniques.
7. Les preferències per determinades matèries o tallers són un reflex dels interessos individuals de l'alumnat, i en conseqüència els hem de deixar escollir lliurement.
8. Donades les diferències entre nois i noies, en alguns casos seria preferible que s'organitzessin classes per separat.
9. L'escola hauria d'intervenir modificant el disseny curricular d'algunes assignatures per tal de fer-les més atractives a les noies.
10. Els coneixements sobre treball domèstic haurien d'incloure's en el curriculum escolar oficial.

11. Les matemàtiques poden explicar-se de manera diferent a com s'expliquen actualment, de manera que les noies en surtin beneficiades.
12. L'escola ha d'ensenyar a nois i noies a controlar les manifestacions de debilitat.
13. Caldria que les noies aprenguessin a defensar-se més, a ser més agressives per a enfrontar-se al món del treball.
14. La pedagogia hauria d'aconseguir que les noies aprenguessin a ser més autònomes i menys depenents.
15. El món del treball és un món dur, i en conseqüència així cal socialitzar a nois i noies.
16. L'escola ha de ser una institució que prepari principalment els individus per a l'educació postobligatòria.
17. L'escola hauria d'intervenir sobre la distribució de nens i nenes al pati distribuint l'espai de forma equitativa.
18. Per donar importància als jocs de les noies caldria que aquestes podessin jugar-los al centre del pati.
19. Per tal d'impulsar més les noies cap a estudis tècnics hauríem de plantejar algunes classes per separat, independentment del nivell de l'alumnat.
20. L'escola hauria d'intervenir sobre la lliure pràctica dels jocs, fent que les noies participin més dels jocs masculins.
21. De la mateixa manera que procurem o permetem que les noies puguin jugar a futbol hauríem d'insistir en que els nois juguessin a gomes.
22. Hauríem de procurar donar més el rol de protagonistes a les noies del que ara els hi donem.
23. L'escola hauria de potenciar que els nois i noies manifestessin obertament llurs afectes

24. Hi hauria d'haver més presència femenina en els càrrecs directius dels centres escolars.
25. L'escola hauria de controlar que a les activitats de tallers els nois i noies utilitzessin per igual el material.
26. Els mestres i les mestres hauríem de controlar el temps d'atenció que dediquem als nois i a les noies.
27. L'escola hauria d'intervenir més sobre les eleccions curriculars dels nois, trencant amb l'estereotip de desvalorització de les carreres femenines.
28. Hauríem d'impulsar els nois a fer jocs més "afectius".
29. L'escola hauria d'ocupar almenys la meitat de les hores lectives a ensenyaments relacionats amb la vida quotidiana.
30. Caldria modificar els llibres de ciències, incloent les omissions de les dones científiques a la història.
31. En el curriculum escolar hauria de tenir tanta importància la cuina com les matemàtiques.
32. Els llibres de socials haurien d'incloure al mateix nivell que els fets "històrics", la història de la reproducció de la vida quotidiana.
34. A l'escola s'hauria de reforçar qüestions relacionades amb la cura dels altres.
35. L'escola hauria de repartir el professorat de tal manera que hi hagués més presència d'homes en els cursos de cicle inicial i més dones en els de cicle superior.
36. Els mestres i les mestres hauríem de valorar positivament les actituds més femenines de les noies, com pentinar-se, presumir, etc.

37. L'escola hauria de reforçar en els nois l'estètica i la bellesa personal com a valors importants.
38. Per tal de donar importància als jocs femenins, l'escola hauria de valoritzar-los organitzant campionats.
39. L'escola hauria d'analitzar les formes de relació social que desenvolupen les noies i procurar estendre-les a tot l'alumnat.
40. Les escoles només poden ser coeducatives si el professorat s'arrisca a aplicar noves experiències.
41. Per tal d'assolir una veritable coeducació el professorat ha d'atendre les necessitats específiques de les noies, tot i que això suposi menys atenció als nois.
42. Hauríem de potenciar que les dones que no fan treballs considerats "femenins" vinguin a explicar la seva experiència a l'escola.
43. Caldria planificar sessions amb les famílies per tal de que animessin a les seves filles amb bones aptituds en ciències i matemàtiques a realitzar estudis de tipus tècnic.
44. Per tal de que les noies perdin la "por" als ordinadors caldria organitzar algunes sessions amb només noies.
45. Hauríem de revisar els temes tractats en la programació de ciències, incloent més els àmbits que més interessin a les noies.
46. La separació per sexes és una estratègia que hauria de seguir l'escola de tant en tant per tal de potenciar determinades actituds en nois i en noies.
47. El professorat hauria d'investigar i modificar les formes en que projecta les seves expectatives diferents sobre nois i sobre noies en l'avaluació.
48. En alguns casos l'escola hauria de provocar el conflicte entre nois i noies, per tal de que aquestes modifiquessin les seves actituds passives.

Guió semi-estructurat de la discussió final amb el grup de treball

1. Canvis observats en l'alumnat arrel de la participació en l'experiència.
2. Canvis personals detectats (Autoreflexió).
3. Opinions sobre la direcció del treball coeducatiu i raons que dificulten la coeducació a les escoles.
4. Opinions sobre les possibilitats de canvi.
5. Opinions sobre treball de les relacions interpersonals a l'escola.
6. Expectatives respecte a la resta del claustre.
7. Expectatives de canvis futurs (curriculum, organització escolar, pedagògics, etc.).

ANNEX 2

**PAUTES D'AVALUACIO DEL SEXISME AL CENTRE PILOT:
INSTRUMENTS I RESULTATS.**

ANNEX 2: FASE DE SENSIBILITZACIO.

PAUTES D'AVALUACIO DEL SEXISME AL CENTRE PILOT. INSTRUMENTS I RESULTATS.

En aquest annex s'inclouen tant els instruments d'observació i detecció, proporcionats per mi al centre pilot i emprats pel professorat en l'elaboració del diagnòstic de situació del sexisme al centre, com els principals resultats obtinguts. Per a cadascun dels àmbits analitzats s'inclouen els instruments de detecció, la mostra avaluada i els resultats. Els objectius o hipòtesis subjacents a cada instrument de medició ja s'han fet constar en l'explicació de la metodologia d'inducció (apartat 3.2.). El que aquí s'inclou és el material proporcionat al professorat per a l'observació (fitxes, qüestionaris, etc.), juntament amb les notes tècniques de suport a la recollida de la informació.

1. Anàlisi del sexisme en el llenguatge públic del centre.

Seleccioneu quatre o cinc documents d'informació que circulen al centre (alguns de producció pròpia i d'altres de producció externa). Quantifiquen el nombre d'aparicions de cadascun dels aspectes que apareixen a la fitxa núm. 2. No comptabilitzeu les repeticions.

Algunes qüestions que cal tenir en compte:

- En quins casos s'utilitza el doble gènere i en quins no?
- Quins càrrecs escolars o extraescolars apareixen com a típicament masculins i quins com a típicament femenins?
- Com s'encapçalen les cartes, convocatòries, etc?

2. Anàlisi de les manifestacions del sexisme al pati de jocs.

Observeu què fa l'alumnat de la vostra classe a l'hora de pati en el transcurs d'una setmana. Fixeu-vos en el tipus de jocs, què fan els nois i les noies, si juguen junts o separats, etc. Ajudeu-vos de les variables que s'inclouen a la fitxa núm. 3. Quan creieu que controleu

tots els elements de la fitxa núm. 3, seleccioneu un dia qualsevol i observeu durant 10 ó 15 minuts el pati de jocs. Intenteu omplir les variables de la fitxa núm. 3. Si creieu que es produeixen situacions interessants de recollir que no consten a la fitxa, escriviu-les en un full a part.

Algunes qüestions que cal tenir en compte:

- Quina proporció d'espai és utilitzat per nois i quina per noies?
- Hi ha nois i noies que s'estimen més restar a la classe a l'hora de pati?
- Qui organitza o dirigeix els jocs?
- Es produeixen desplaçament en l'espai en el transcurs de l'hora de pati?
- Intervenent els nois en els jocs de les noies? I a la inversa?
- Quins objectes hi ha presents a l'hora de pati? Qui els fa servir?

3. Observació d'espais diferents al pati de jocs.

Seleccioneu activitats en les quals l'alumnat tingui llibertat de manipulació de materials. Procediu igual que en el cas anterior, ajudant-vos, en aquest cas, de la fitxa núm. 4.

Algunes qüestions que cal tenir en compte:

- Qui manipula majoritàriament el material?
- Qui ocupa més espai a l'aula?
- Qui treballa sol/a i qui prefereix treballar en grup?
- Qui demana més ajut al mestre o a la mestra?

4. Anàlisi de llibres de text i altre material de suport didàctic.

Seleccioneu llibres o material que utilitzeu regularment a l'aula. Per a cada cicle escolliu-ne un total de quatre, tenint en compte les diferents matèries (socials, llengua, llibres de lectura, etc.). Per a cadascun d'ells seleccioneu un nombre concret de pàgines (20, per exemple). Trieu-les de forma sistemàtica (una de cada cinc, per

exemple). Intenteu comptabilitzar, sempre que sigui possible, les variables que s'inclouen a les fitxes núms. 5 a 10. Anoteu en un full aquelles qüestions que us semblin rellevants i que no creieu que no queden recollides de forma sistemàtica en les fitxes d'observació.

Algunes qüestions que cal tenir en compte:

- Quina desproporció hi ha entre personatges masculins i femenins?
- Quines actituds desenvolupen els homes i quines les dones?
- Quines funcions acostumen a assignar-se als homes i quines a les dones?
- Qui ocupa el protagonisme del text i de les il.lustracions?
- Hi ha relació entre les representacions masculines i femenines que apareixen al text i les que apareixen a les il.lustracions?

5. Anàlisi de les produccions de l'alumnat.

Ajudant-vos de la fitxa núm 11. analitzeu els dibuixos o murals produïts per l'alumnat de la vostra classe. Seleccioneu un total de quatre dibuixos o gràfics i intenteu comptabilitzar les variables que consten a la fitxa.

Utilitzeu també la fitxa núm. 19 per a mesurar les relacions humanes representades en els dibuixos i escrits de les noies i els nois de la vostra classe.

Algunes qüestions que cal tenir en compte:

- Quin és el sexe dels protagonistes dels treballs de l'alumnat? Hi ha diferències entre els treballs de nois i els de noies?
- Hi ha diferències en les activitats i situacions representades per nois i per noies? De quin tipus són?
- Com estan situats en l'espai els personatges que apareixen en els dibuixos?

6. Anàlisi de la interiorització d'estereotips de gènere de l'alumnat.

A partir dels resultats obtinguts del qüestionari a l'alumnat, observeu les diferents respostes de nois i de noies per a cadascuna de les qüestions.

Algunes qüestions que cal tenir en compte:

- Què destaquen els nois i les noies respecte al “millor i pitjor de ser nen” i “el millor i pitjor de ser nena”?
- Hi ha una clara polarització per sexe entre els tipus de jocs als quals agrada jugar a l'alumnat?
- Quin tipus d'estereotips masculins i femenins manifesta l'alumnat respecte a les diferents professions?
- Hi ha habilitats considerades “masculines” i “femenines”?
- Qui creus que té els estereotips sexuals de les professions més accentuats, els nois o les noies?
- Hi ha diferències entre les expectatives dels nois i de les noies relatives a la vida familiar i a la vida preofessional?

7. Anàlisi de la violència i l'afectivitat al centre.

Utilitzant les fitxes 13, 14 i 15 podreu comptabilitzar l'agressivitat verbal i no verbal produïda per nois i per noies. Per a l'observació, seleccioneu diferents espais i temps de l'escola on penseu que poden produir-se més interaccions agressives (sortides i entrades a l'escola, hores de pati, menjadors, etc.). Observeu la interacció per un període aproximat de 30 minuts, intentant recollir tant l'agressivitat física com la verbal.

Amb l'ajut de les fitxes 17 i 18 podreu recollir les interaccions afectives verbals i no verbals entre nois, noies i professorat. Escolliu espais i temps en els quals penseu que poden produir-se més interaccions afectives. Realitzeu les observacions en períodes de 30 minuts.

Algunes qüestions que cal tenir en compte:

- Té l'escola pautades les respostes a actituds o accions agressives de l'alumnat?
- Hi ha diferències quantitatives entre actituds agressives i actituds afectives?
- Hi ha diferències entre el tipus d'agressivitat dels noies i el tipus d'agressivitat de les noies?
- Quines diferències observes en el comportament agressiu i afectiu entre els diferents grups d'edat?
- Quines diferències observes entre la violència verbal i no verbal per a cada grup d'edat?

FITXA N.2: LLENGUATGE PUBLIC DEL CENTRE

Documents: Cartes, anuncis, convocatòries, oficis d'administració, agenda escolar, comunicats interns, etc.

CENTRE: .EJ.S.TIERS.....

OBSERVACIONS REALITZADES PER: .GRUP DE COEDUCACIÓ.....

Document N.1 Document N.2 Document N.3 Document N.4

Tipus de Document	Comunicaf. General	Escola/famílies	Colònies.....	Comunicaf. A.P.A.
N. de masculins com a genèric	.Tots.....1.....1.....
N. doble gènere2.....2.....1.....
Activitats, rols o funcions donades per suposat masculines4.....
Activitats, rols o funcions donades per suposat femenines2.....

FITXA N.3: OBSERVACIONS DE L'ALUMNAT ALS CAMPS D'ESPORT I PARTIS

CENTRE: ..Els Til·lers..... HORA:

OBSERVACIONS REALITZADES PER: ..Vicenç Miró..... MINUTS OBSERVATS..15.

UNITAT OBSERVADA (Classe, grup, etc.): ..2^a.....

ESCENARI

N. professors de guàrdia % sobre total de professors

N. professors de guàrdia30..... % sobre total de professors

N. nois a l'aula (hora no lectiva)40..... % sobre total de nois

N. noies a l'aula (hora no lectiva)91..... % sobre total de noies

N. nois al pati100..... % sobre total de nois

N. noies al pati100..... % sobre total de noies

ACTIVITATS

N. nois que fan esport % sobre total de nois

N. noies que fan esport % sobre total de noies

N. jocs "masculins"33..... % sobre total de jocs

N. jocs "femenins"33..... % sobre total de jocs

N. jocs neutres33..... % sobre total de jocs

ACTITUDS

N. nois en jocs actius10..... % sobre total de nois

N. noies en jocs actius50..... % sobre total de noies

N. nois en jocs passius % sobre total de nois

N. noies en jocs passius50..... % sobre total de noies

N. nois en actitud passiva % sobre total de nois

N. noies en actitud passiva % sobre total de noies

INTERACCIO ENTRE SEXES

N. nois que juguen amb nois5.....45.....	% sobre total de nois
N. noies que juguen amb noies5.....50.....	% sobre total de noies
N. nois-noies jugant entre si11.....52.....	% sobre total
N. nois dialoguen amb nois5.....50.....	% sobre total nois
N. noies dialoguen amb noies7.....	% sobre total noies
N. nois-noies dialoguen entre si	% sobre total

FITXA N.3: OBSERVACIONS DE L'ALUMNAT ALS CAMPS D'ESPORT I PARTIS

CENTRE: ... ELS TILERS..... HORA: 11-11.15.....

OBSERVACIONS REALITZADES PER: Miriam..... MINUTS OBSERVATS..15..

UNITAT OBSERVADA (Classe, grup, etc.): 4rt.B.....

ESCENARI

N. professors de guàrdia7.....7.....	% sobre total de professors
N. professores de guàrdia4.....17.....	% sobre total de professors
N. nois a l'aula (hora no lectiva)0.....7.....	% sobre total de nois
N. noies a l'aula (hora no lectiva)0.....7.....	% sobre total de noies
N. nois al pati16.....100.....	% sobre total de nois
N. noies al pati12.....100.....	% sobre total noies

ACTIVITATS

N. nois que fan esport16.....100.....	% sobre total de nois
N. noies que fan esport2.....18.....	% sobre total de noies
N. jocs "masculins"1.....50.....	% sobre total de jocs
N. jocs "femenins"1.....50.....	% sobre total de jocs
N. jocs neutres7.....7.....	% sobre total de jocs

ACTITUDS

N. nois en jocs actius2.....100.....	% sobre total de nois
N. noies en jocs actius0.....18.....	% sobre total de noies
N. nois en jocs passius10.....82.....	% sobre total de nois
N. noies en actitud passiva7.....7.....	% sobre total de nois
N. noies en actitud passiva4.....33.....	% sobre total de noies

INTERACCIO ENTRE SEXES

N. nois que juguen amb nois16100	% sobre total de nois
N. noies que juguen amb noies	...10.....	...82.....	% sobre total de noies
N. nois-noies jugant entre si	...16/2.....	...100/18.	% sobre total nois
N. nois dialoguen amb nois	...7.....	...7.....	% sobre total noies
N. noies dialoguen amb noies	...10.....	...82.....	% sobre total
N. nois-noies dialoguen entre si	...7.....	...7.....	% sobre total

FITXA N.3: OBSERVACIONS DE L'ALUMNAT ALS CAMPS D'ESPORT I PARTIS

CENTRE: . ELS TIERS..... HORA: .. 11-11.30.....

OBSERVACIONS REALITZADES PER: . Teresa..... MINUTS OBSERVATS. 15..

UNITAT OBSERVADA (Classe, grup, etc.): 8è A i B.....

ESCENARI

N. professors de guàrdia4.....28.....	% sobre total de professors
N. professors de guàrdia0.....5.....	% sobre total de nois
N. nois a l'aula (hora no lectiva)1.....100.....	% sobre total de noies
N. nois a l'aula (hora no lectiva)34.....95.....	% sobre total de nois
N. nois al pati20.....		% sobre total noies

ACTIVITATS

N. nois que fan esport30.....84.....	% sobre total de nois
N. noies que fan esport0.....7.....	% sobre total de noies
N. jocs "masculins"2.....100.....	% sobre total de jocs
N. jocs "femenins"0.....7.....	% sobre total de jocs
N. jocs neutres0.....		% sobre total de jocs

ACTITUDS

N. nois en jocs actius30.....84.....	% sobre total de nois
N. noies en jocs actius0.....7.....	% sobre total de noies
N. nois en jocs passius0.....7.....	% sobre total de nois
N. noies en jocs passius4.....16.....	% sobre total de noies
N. nois en actitud passiva20.....93.....	% sobre total de nois

INTERACCIO ENTRE SEXES

N. nois que juguen amb nois3084	% sobre total de nois
N. noies que juguen amb noies0.....	% sobre total de noies
N. nois-noies jugant entre si0.....	% sobre total
N. nois dialoguen amb nois4.....16.....	% sobre total nois
N. noies dialoguen amb noies20.....95.....	% sobre total noies
N. nois-noies dialoguen entre si0.....	% sobre total

FITXA N.4 : OBSERVACIO D'UTILITZACIO DE L'ESPAT A AULES I ESPAIS DIFERENTS A PATIS

(Aula d'informàtica, laboratori, taller,...)

CENTRE: .. Els Filers.....

OBSERVACIONS REALITZADES PER: .. Cicle Inicial.....

Aula de Tang Cuina Teatre Ordinadors

	<u>1a.OBSERVACIO</u>	<u>2a.OBSERVACIO</u>	<u>3a.OBSERVACIO</u>	<u>4a.OBSERVACIO</u>
Sexe del professor/a present	Home	Dona	Dona	Dona
Hora lectiva/no lectiva	.lectiva	.lectiva	.lectiva	.lectiva
Tipus d'activitat				
N. nois presents	5	8	12	10
N. noies presents	9	6	4	10
N. nois manipulant material	5	8	12	10
N. noies manipulant material	9	6	4	10
N. nois donant suport				
(rol secundari)				
N. noies donant suport	5	7	11	11
& utilització de l'espai per	40	75	50	50
part dels nois				
& utilització de l'espai per	60	25	50	50
part de les noies				
Minuts observats	19	10	10	10
N. nois que recullen el material	7	4	7	7
N. noies que recullen el material	7	6	7	7

FITXA N. 4 : OBSERVACIO D'UTILITZACIO DE L'ESPAI A AULES I ESPAIS DIFFERENTS A PATIS

(Aula d'informàtica, laboratori, taller,...)

CENTRE: Els Tilers.....

OBSERVACIONS REALITZADES PER:

	<u>1a. ORSERVACIO</u>	<u>2a. OBSERVACIO</u>	<u>3a. OBSERVACIO</u>	<u>4a. OBSERVACIO</u>
Sexe del professor/a present	Dona.....	Dona.....	Dona.....	Dona.....
Hora lectiva/no lectiva	lectiva.....	lectiva.....	lectiva.....
Tipus d'activitat	Dibuix-Ordinador	Taller expressió	Taller-Cosir	Taller-Papis
N. nois presents	6.....	7.....	2.....	7.....
N. noies presents	13.....	7.....	15.....	11.....
N. nois manipulant material	3.....	2.....	2.....	7.....
N. noies manipulant material	4.....	3.....	15.....	11.....
N. nois donant suport (rol secundari)
N. noies donant suport	3.....	2.....
% utilització de l'espai per part dels nois	50.....	50.....	12.....	50.....
% utilització de l'espai per part de les noies	50.....	50.....	88.....	50.....
Minuts observats	50.....	45.....	30.....	30.....
N. nois que recullen el material	2.....
N. noies que recullen el material	6.....	11.....

FITXA N. 4 : OBSERVACIO D'UTILITZACIO DE L'ESPAI A AULES I ESPAIS DIFFERENTS A PARTIS

(Aula d'informàtica, laboratori, taller,...)

CENTRE: . Els Filers

OBSERVACIONS REALITZADES PER: . . . Aicle Sunarior

	<u>1a.OBSERVACIO</u>	<u>2a.OBSERVACIO</u>	<u>3a.OBSERVACIO</u>	<u>4a.OBSERVACIO</u>
Sexe del professor/a present
Hora lectiva/no lectiva
Tipus d'activitat	Dinàmic. Col·laboratiu	Activitat. Ordin.
N. nois presents	32	30
N. noies presents	10	4
N. nois manipulant material	20	20
N. noies manipulant material	5	2
N. nois donant suport
(rol secundari)
N. noies donant suport	5	2
% utilització de l'espai per part dels nois	75	90
% utilització de l'espai per part de les noies	25	10
Minuts observats	30	30
N. nois que recullen el material
N. noies que recullen el material

LLIBRES DE TEXT, CONTES I IL·LUSTRACIONS

CENTRE ESCOLAR: Els Tilers

MATERIALS OBSERVATS PER: Glòria Ribó

ADREÇA :

TELEFON:

	1.OBSERVACIO		2.OBSERVACIO		3.OBSERVACIO		4.OBSERVACIO		N. TOTAL		%		EN EL AULA					
	Data publicació Autor-a Data Observació Text	Image	Data publicació Autor-a Data Observació Text	Image	Data publicació Autor-a Data Observació Text	Image	Data publicació Autor-a Data Observació Text	Image	Text	Image	Text	Image	NOIS	NOIS	D	H	D	H
N. TOTAL PERSONATGES	13	5	1	7	8	23	8	8	30	43	100%	100						
N.TOTAL PERS. FEMENINES MASCULINS	1-12	1-4	0-4	2-5	0-8	6-18	1-7	1-7	2-28	10	6'6	23						
DONES AMB NOM PROPÍ	-	-	-	-	-	1	2	-	2	1	6'6	3'3						
HOMES AMB NOM PROPÍ	9	3	1	-	7	5	1	-	18	8	6'0	26'6						
PROTAGONISTA DONA	1	1	-	-	-	-	1	1	2	2	6	6						
PROTAGONISTA HOME	9	4	-	4	7	2	2	2	18	12	60	40						
DONES QUE INCIEN CONVERSA/ACCIO	1	1	-	2	-	-	1	-	2	3	6	10						
HOMES QUE INCIEN CONVERSA/ACCIO	10	3	-	3	2	2	4	-	16	8	53	26'6						
										TOTAL		TOTAL						
										D	H	D	H	D	H	D	H	
										12	62	18	82					

LIBRES DE TEXT, CONTES I IL·LUSTRACIONS
 MATERIALS OBSERVATS PER: Cicle Superior

CENTRE ESCOLAR:..... ELS TILERS
 ADREÇA :
 TELEFON:

	1.OBSERVACIO		2.OBSERVACIO		3.OBSERVACIO		4.OBSERVACIO		N TOTAL Text Imatge	%	EN EL AULA							
	Data publicació Autor-a Data Observació 4/5/9	Text Imatge	Data publicació Autor-a Data Observació 15/5	Text Imatge	Data publicació Autor-a Data Observació	Text Imatge	Data publicació Autor-a Data Observació	Text Imatge			%		TOTAL		%			
N. TOTAL PERSONATGES	1	2	15	16					16	18								
N. TOTAL PERS. FEMENINES MASCULINS	-	-	0	7					0	7								
DONES AMB NOM PROP	1	2	23	14					24	16								
HOMES AMB NOM PROP	-	-	-	-					-	-								
HOMES AMB NOM PROP	1	-	-	-					1	-								
PROTAGONISTA DONA	-	-	-	1					-	1								
PROTAGONISTA HOME	-	-	-	8					-	8								
DONES QUE INCIEN CONVERSACIÓ	-	-	-	7					-	7								
HOMES QUE INCIEN CONVERSACIÓ	-	-	-	12					-	12								
									TOTAL		%		TOTAL		%			
									D	H	D	H	D	H	D	H		

1.OBSERVACIO 2.OBSERVACIO 3.OBSERVACIO 4.OBSERVACIO

	Data publicació		Data publicació		Data publicació		Data publicació		N. TOTAL	%	TOTALES	
	Autor-a	Data Observació	Autor-a	Data Observació	Autor-a	Data Observació	Autor-a	Data Observació			NOTES EN FI, AUIJA	NOIS
	Text	Image	Text	Image	Text	Image	Text	Image	Text Image	Text Image	NOTES	NOIS
INTERV. DONES	2	1	2	1	1	8	2	2	5	13		
INTERV. HOMES	13	4	4	10	26	6	6	6	29	40		
DONES AMB ROLS SUBORDINATS												
HOMES AMB ROLS SUBORDINATS												
DONES REPRES. PER ACTIVITATS	1								1			
HOMES REPRES. PER ACTIVITATS	5	1		2	2	2	2	2	9	3		
DONES AMB TREBALL REMUNEAT	1								1			
HOMES AMB TREBALL REMUNEAT	4	2		2	2	2	2	2	8	4		
DONES AMB FEINES DOMESTIQUES									1	1		
HOMES AMB FEINES DOMESTIQUES									1	1		
DONES AMB ACTIVITAT INTELLECTUAL	1								1			
HOMES AMB ACTIVITAT INTELLECTUAL	1			2	2	2	1	1	4	3		
DONES EN LLOCS DE RESPONSABILITAT	1								1			
HOMES EN LLOCS DE RESPONSABILITAT	1			1			2	1	4	1		
									TOTAL		TOTAL	
	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H

LLIBRES DE TEXT, CONTES I IL·LUSTRACIONS
MATERIALS OBSERVAT PER: *Clàudia Mitjà*.....

Centre Escolar:
Adreça :
Telèfon :

Els fillers

	1.OBSERVACIO		2.OBSERVACIO		3.OBSERVACIO		4.OBSERVACIO		TOTAL	Text Imatge	%	N. TOTAL EN EL AVUIA	NOIES	NOIS						
	Data publicació Autor-a Data Observació Text Imatge		Data publicació Autor-a Data Observació Text Imatge		Data publicació Autor-a Data Observació Text Imatge		Data publicació Autor-a Data Observació Text Imatge													
dones representades com socialment actives																				
homes representats com socialment actius																				
dones amb rols passius																				
homes amb rols passius																				
dones amb actius laborals	1								1											
homes amb actius laborals	4	2			2			1	6	3										
dones representades com objectes actuals																				
homes representats com objectes actuals																				
dones representades amb actius recreatius																				
homes representats amb actius recreatius																				
Annex 2-												TOTAL			TOTAL.		%			
												D	H	D	H	D	H	D	H	
												TEXTOS		IMATGIOS						

ACTITUTS ESTEREOTIPIADES PER A DONES/NOIES - HOMES/NOIS CENTRE ESCOLAR: Els Filers
 MATERIALS ANALITZATS PER : Cicle 11tjà

ADREÇA :
 TELEFON :

Anglès Dibuix Lectura 1

ACTITUTS	Data : 1. Observació		Data : 2. Observació		Data : 3. Observació		Data : 4. Observació		TOTAL		%		
	Homes-nois	Dones-noies	Homes-nois	Dones-noies	Homes-nois	Dones-noies	Homes-nois	Dones-noies	Homes-nois	Dones-noies			
ESPORTIVA	2	1			3	1			5	2			
ARTÍSTICA	1	1							1	2			
DOMÈSTICA			2	4	1	1			3	5			
D'ESTUDI	3	3	2		1	0			6	3			
DE INVESTIGACIÓ					10	4			11	4			
TÈCNICA									1				
CULINÀRIA	1		1						2	0			
DE PREOCUPACIÓ I CURA	2	1	2	5	5	2			9	8			
DE RESPONSABILITAT LABORAL		2			1				1	2			
TOTALS													
										Homes-nois	Dones-noies	Homes-nois	Dones-noies
										39	26		

ACTITUTS ESTEREOTIPIADES PER A DONES/NOIES - HOMES/NOIS CENTRE ESCOLAR: Els Filers

MATERIALS ANALITZATS PER : Cicle mitjà

ADREÇA :

Amos Tiboni Tècnica 1 TELEFON :

ACTITUTS	Data 1. Observació		Data 2. Observació		Data 3. Observació		Data 4. Observació		TOTAL		%		
	Homes-nois	Dones-noies	Homes-nois	Dones-noies	Homes-nois	Dones-noies	Homes-nois	Dones-noies	Homes-nois	Dones-noies	Homes-nois	Dones-noies	
Actiuat	8	7	6	7	15	4			29	18			
Passiuat	5	2	7	3					12	5			
Agressiuat					1				1				
Tendresa	3	2	1	2					4	4			
Autoritat					2				2				
Summissió					2	1			2	1			
Obediència	3	2			2	1			5	3			
Valentia					8	3			8	3			
Por					1				1				
competitiu					8	4			8	4			
Solidariat			1	1					1	1			
Protecció			1						1				
Timidessa													
Curtosial	5	3			13	4			18	7			
TOTALS													
										92	46		

ACTITUTS ESTEREOTIPEDES PER A DONES/NOIES - HOMES/NOIS CENTRE ESCOLAR:.. ELS TILERS

MATERIALS ANALITZATS PER : ..Cicle Superior

Lectura 1 Lectura 2

ADREÇA :

TELEFON :

ACTITUTS	Data 1. Observació		Data 2. Observació		Data 3. Observació		Data 4. Observació		TOTAL		%		
	Homes-nois	Dones-noies	Homes-nois	Dones-noies	Homes-nois	Dones-noies	Homes-nois	Dones-noies	Homes-nois	Dones-noies	Homes-nois	Dones-noies	
Actiuat	8	-	-	1					8	1			
Passiuat	1	2	-	-					1	2			
Agresiuat	7	-	-	1					7	1			
Tendresa	1	2	-	-					1	2			
Autoritat	6	-	-	1					6	1			
Susmissió	-	2	-	-					-	2			
Obediència	1	2	-	-					1	2			
Valentia	6	-	-	1					6	1			
Por	1	2	-	1					1	3			
competitiu	6	-	-	1					6	1			
Solidariat	1	-	-	1					1	1			
Protecció	1	-	-	-					1	-			
Timidessa	1	2	-	-					1	2			
Curiositat	1	-	-	1					1	1			
TOTALS													
										homes-nois	Dones-noies	Homes-nois	Dones-noies
										41	19		

ACTIVITATS ESTEREOTIPIADES PER A DONES/NOIES - HOMES/NOIS
 MATERIALS ANALITZATS PER : Cicle Inicial.....

CENTRE ESCOLAR: Els Tilers.....
 ADREÇA :
 TELEFON :

Produccions de l'alumnat: Murals i gràfics

CARACTERÍSTIQUES DIFERENCIADES EN LA REPRESENTACIÓ HOMES I DONES

CARACTERÍSTIQUES	Data 1. Observació		Data 2. Observació		Data 3. Observació		Data 4. Observació		TOTAL		%		
	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones	
Protagonisme: Principal	4	2	2	3	1	2	3	0	10	7			
Secundari	2	3			25	7	5	2	28	12			
Plans: 1er. Pla	4	2	20	13	6	3	6	1	36	21			
2on. Pla	2	1	14	8	19	3	0	5	35	17			
Situació en el espai: Central	2	2	9	7	8	4	2	3	21	17			
Perifèric	3	3	14	8	17	3	2	1	36	15			
Tamany: Gran					8	3	3	1	11	4			
Petita					17	4	5	3	22	7			
Ornaments		3	5	8	2	4			7	15			
Acció	6	5	11	9					17	14			
Sedució													
TOTAL													
										Homes	Dones	Homes	Dones

ACTIVITATS ESTEREOTIPIADES PER A DONES/NOIES - HOMES/NOIS
MATERIALS ANALITZATS PER : .CÍCLE TIT43.....

CENTRE ESCOLAR: .ELS FILLOS.....
ADREÇA :
TELEFON :

Producció de l'alumnat: dibuixos

CARACTERÍSTIQUES	Data 18.5.92 1. Observació		Data 19.5.92 2. Observació		Data 19.5.92 3. Observació		Data 19.5.92 4. Observació		TOTAL		%		
	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones	
Protagonisme: Princial	1	1	1			1	1	1		2	2	50	50
Secundari	1	1	4							5	1	83	17
Plans: 1er. Pla	1	1	1			1				1	2	34	66
2on. Pla	1	1	4				1			5	2	74	26
Situació en el espai: Central		1	1		0	1				1	2	34	66
Perifèric	1	1	4			0	1			5	2	74	26
Tamany: Gran	1	1	1							2	1	66	34
Petita		1	4			1	1			5	2	74	26
Ornamentu		2				1					3		100
Acció		1	5			1	1			6	2	66	33
Sedució		1											
TOTAL										22	19	63	37

FITXA n. 19: OBSERVACIONS D'AFECTIVITAT/VIOLENCIA EN EL MATERIAL ESCOLAR

Els fills

CENTRE _____

OBSERVACIO REALITZADA PER Cicle Inicial

MATERIAL GRÀFIC / IMATGES

Nº d'imatges on es representen relacions humanes
afectives

Nº d'imatges on es representen relacions humanes
violentes

Produïdes per nois Produïdes per noies Altres

...1..... ...13.... ...4....

...7..... ...1..... ...1....

MATERIAL ESCRIT

Nº de redaccions sobre temes afectius

Nº de redaccions sobre temes violents

...4..... ...4..... ...5....

...4..... ...4..... ...5....

FITXA n. 19: OBSERVACIONS D'AFECTIVITAT/VIOLENCIA EN EL MATERIAL ESCOLAR

CENTRE _____ **ELS TILERS**

OBSERVACIO REALITZADA PER _____ **Cicle Mitjà**

MATERIAL GRÀFIC / IMATGES

Nº d'imatges on es representen relacions humanes afectives

	Produïdes per noies	Produïdes per noies	Altres
.....	1	7	7
.....

Nº d'imatges on es representen relacions humanes violentes

.....	7	6	3
.....

MATERIAL ESCRIT

Nº de redaccions sobre temes afectius

.....	4	9	7
.....

Nº de redaccions sobre temes violents

.....	3	4	7
.....

QUESTIONARI A L'ALUMNAT

CICLE INICIAL I MITJA

SEXE..... EDAT..... CURS.....

1. Què creus que és el millor i el pitjor de ser nen i de ser nena?

SER NEN

Millor

Pitjor

.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....

SER NENA

Millor

Pitjor

.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....

2. Qui són els teus amics i amigues amb qui t'agrada més jugar? Per què?

.....
.....

3. Quins són els teus jocs preferits?

.....
.....

4. Quines són les tres coses que et van agradar més del que et van portar els reis?

.....

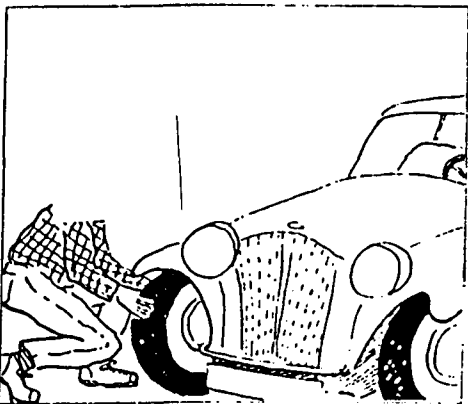
5. Quin ofici o treball t'agradaria fer quan siguis gran?

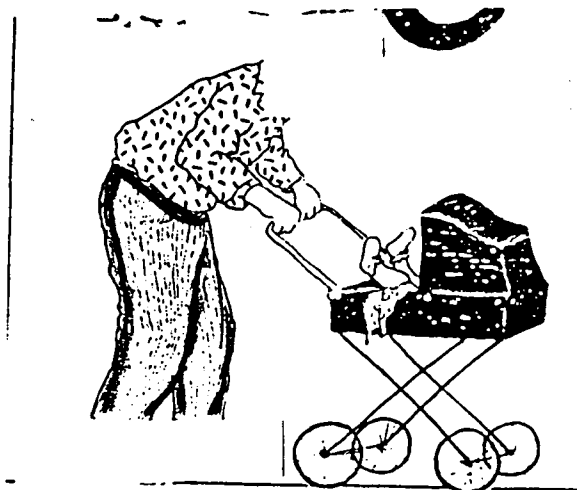
.....

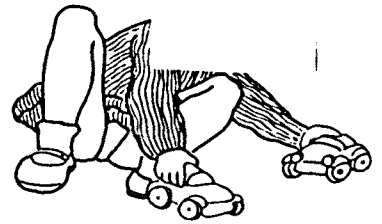
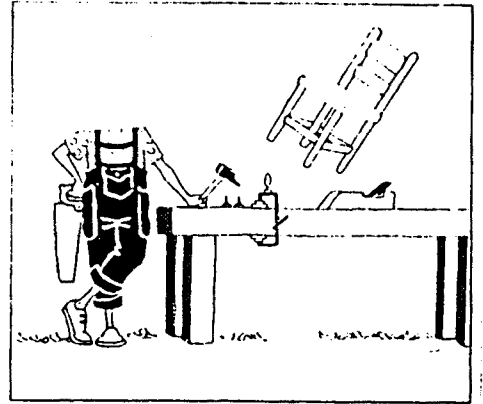
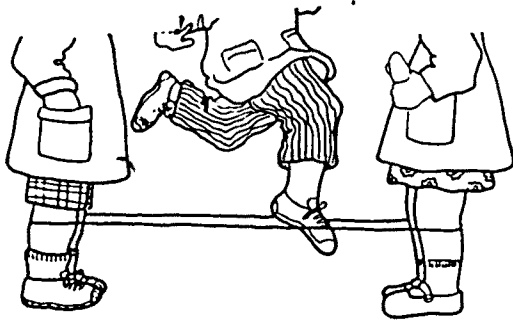
6. Quina de les següents feines creus que hauries de saber fer quan siguis més gran?

	SI	NO	JA EN SE
Escriure a màquina _____			
Planxar _____			
Cuinar _____			
Canviar una roda de cotxe _____			
Cuidar un nen petit _____			
Parlar anglès _____			
Dominar l'ordinador _____			
Conduir _____			

7. Escribe una frase sota cadascuna d'aquestes vinyetes. Inventat els noms que vulguis.

QUESTIONARI A L'ALUMNAT

CICLE SUPERIOR

1. Què creus que és el millor i el pitjor de ser noi i de ser noia?

SER NOI

Millor

Pitjor

.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....

SER NOIA

Millor

Pitjor

.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....

2. Qui són els teus amics i amigues amb qui t'agrada jugar més?
Per què?

.....
.....
.....

3. Quins són els teus jocs preferits?

.....
.....
.....

4. Quines són les tres coses que t'agradaria més que et regalessin?

.....
.....

5. Quin ofici o treball t'agradaria fer quan siguis gran?

.....
.....
.....

6. Quina de les següents feines creus que hauries de saber fer quan siguis més gran?

SI NO JA EN SE

Escriure a màquina
Planxar
Cuinar
Canviar una roda de cotxe
Cuidar un nen petit
Parlar anglès
Dominar l'ordinador
Conduir

7. Quines d'aquestes feines les veus més masculines, quines més femenines i quines creus que són neutres?

MASC. FEM. NEUTRE

Metge/sa
Mecànic/a
Infermer/a
Cuiner/a
Banquer/a
Mestre/a
Lampista
Secretari/a
Taxista
Informàtic/a
Perruquer/a
Empresari/a
Científic/a

8. Creus que pot haver-hi incompatibilitats entre la teva feina futura i la formació d'una família?

- NP: No tinc previst formar una família
- Tinc previst ocupar-me només de la família
- Si, la meua parella i jo haurem de reduir el ritme de treball si tenim fills
- No ho sé, però si fos incompatible posaria la feina al davant
- No ho sé, però si fos incompatible posaria la dedicació a la família al davant
- No, sempre t'ho pots muntar bé

9. D'aquestes característiques assenyala quines voldries que tingués la teva feina en el futur (màxim tres respostes per ordre de preferència).

- NP: No tinc preferències especials per la feina
- Que estigui ben pagada
- Que sigui creativa
- Que no exigeixi massa responsabilitat
- Que em permeti dirigir
- Que em deixi força temps lliure
- Que sigui mecànica
- Que tingui un bon ambient de treball
- Que sigui segura, estable
- Que em doni prestigi social
- Que em doni autonomia per a no dependre de ningú
- Altres: Especifiqueu.....

FITXA 13: AGRESSIONS VERBALS

NOMBRE DE PROFESSORS/ES PRESENTS EN EL LLOC DE L'OBSERVACIÓ O QUE L'UTILITZEN: 2 LLOC DE L'OBSERVACIÓ: Pati/Classe/Sortida/Files
 NOMBRE DE NENES-NENS: _____ OBSERVACIÓ REALITZADA PER: Cicle Inicial
 NOMBRE TOTAL D'ALUMNES: _____ TEMPS D'OBSERVACIÓ: 30' CENTRE ESCOLAR: ELS TILERS
 MÈTODES D'OBSERVACIÓ: _____ TELÈFON: _____

Nombre de:	1a Observació	2a Observació	3a Observació	4a Observació	Total	%
Agressors que comparen dones amb animals	1	1	-	-	2	
Agressors que comparen dones amb animals	-	-	-	-	-	
Agressors que comparen homes amb animals	4	3	3	4	14	
Agressors que comparen homes amb animals	3	-	3	2	8	
Agressors amb amenaces entre l'alumnat	-	-	-	3	3	
Agressors amb amenaces entre l'alumnat	-	-	-	1	1	
Agressors que profereixen amenaces humiliants	7	1	3	1	12	
Agressors que profereixen amenaces humiliants	6	1	3	-	10	
Agressors que profereixen insult amb connotacions sexuals	-	-	2	-	2	
Agressors que profereixen insult amb connotacions sexuals	-	-	-	-	-	
Agressors que imposen la força física	3	3	4	6	16	
Agressors que imposen la força física	1	-	1	1	3	

FITXA 13: AGRESSIONS VERBALS

NOMBRE DE PROFESSORS/ES PRESENTS EN EL LLOC DE L'OBSERVACIÓ O QUE L'UTILITZEN: 2 LLOC DE L'OBSERVACIÓ: Entrada/Sortida/Classe/Pati

NOMBRE DE NENES/NENS: _____ OBSERVACIÓ REALITZADA PER: Cicle mitjà

NOMBRE TOTAL D'ALUMNES: 30 TEMPS D'OBSERVACIÓ: _____ CENTRE ESCOLAR: ELS TILERS

MÈTODES D'OBSERVACIÓ: _____ TELÈFON: _____

Nombre de:	1a Observació	2a Observació	3a Observació	4a Observació	Total	%
Agressors que comparen dones amb animals	1	1	-	-	2	
Agressors que comparen dones amb animals	1	-	-	-	1	
Agressors que comparen homes amb animals	1	1	-	-	2	
Agressors que comparen homes amb animals	2	-	-	-	-	
Agressors amb amenaces entre l'alumnat	1	2	1	-	4	
Agressors amb amenaces entre l'alumnat	-	-	-	-	-	
Agressors que profereixen amenaces humiliants	-	-	2	1	3	
Agressors que profereixen amenaces humiliants	-	2	-	-	2	
Agressors que profereixen insultos amb connotacions sexuals	1	3	1	1	6	
Agressors que profereixen insultos amb connotacions sexuals	-	-	-	1	1	
Agressors que imposen la força física	1	-	1	6	8	
Agressors que imposen la força física	-	-	-	3	3	

FITXA 14: AGRSSIONS FISIQUES

NOMBRE DE PROFESSORS/ES QUE ESTAN 2 LLOC D'OBSERVACIÓ: Pati/Files/Classe
 PRESENTS AL LLOC DE L'OBSERVACIÓ: 2 OBSERVACIÓ REALITZADA PER Cicle Inicial
 NOMBRE DE NENS: 30 NENS: CENTRE ESCOLAR: ELS TILERS
 TEMPS D'OBSERVACIÓ: ADREÇA:
 MÈTODES D'OBSERVACIÓ: TELÈFON:

	1a Observació			2a Observació			3a Observació			TOTAL
	Nens-es*	Nenes-ns*	Nens-es*	Nens-ns*	Nens-es*	Nenes-ns*	Nens-es*	Nenes-ns*	Nens-ns*	
Nombre d'agressions físiques interpersonals	3	3	2	5	3	-	8	3	3	3
	Nens-ns	Nenes-ns	Nens-ns	Nenes-ns	Nens-ns	Nenes-ns	Nens-ns	Nenes-ns	Nens-ns	6
	Nens-ns	Nenes-ns	Nens-ns	Nenes-ns	Nens-ns	Nenes-ns	Nens-ns	Nenes-ns	Nens-ns	2
Nombre d'amenaçes físiques	2	3	1	4	4	-	6	-	4	2
	Nens-ns	Nenes-ns	Nens-ns	Nenes-ns	Nens-ns	Nenes-ns	Nens-ns	Nenes-ns	Nens-ns	16
	Nens-ns	Nenes-ns	Nens-ns	Nenes-ns	Nens-ns	Nenes-ns	Nens-ns	Nenes-ns	Nens-ns	6
Nombre de jocs violents entre l'alumnat	2	2	-	3	1	1	3	1	1	7
	Nens-ns	Nenes-ns	Nens-ns	Nenes-ns	Nens-ns	Nenes-ns	Nens-ns	Nenes-ns	Nens-ns	12
	Nens-ns	Nenes-ns	Nens-ns	Nenes-ns	Nens-ns	Nenes-ns	Nens-ns	Nenes-ns	Nens-ns	4
Nombre d'agressors/es al professorat	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Nens	Nenes	Nens	Nenes	Nens	Nenes	Nens	Nenes	Nens	7
	Nens	Nenes	Nens	Nenes	Nens	Nenes	Nens	Nenes	Nens	7
Nombre d'agressors/es que causen danys al material escolar del centre	4	-	-	-	-	-	-	3	-	0
	Nens-es*	Nenes-ns*	Nens-es*	Nenes-ns*	Nens-es*	Nenes-ns*	Nens-es*	Nenes-ns*	Nens-ns*	4
	Nens-ns	Nenes-ns	Nens-ns	Nenes-ns	Nens-ns	Nenes-ns	Nens-ns	Nenes-ns	Nens-ns	0
Nombre d'agressors/es que causen danys al material de l'alumnat	1	-	1	3	2	-	2	4	1	3
	Nens-ns	Nenes-ns	Nens-ns	Nenes-ns	Nens-ns	Nenes-ns	Nens-ns	Nenes-ns	Nens-ns	3
	Nens-ns	Nenes-ns	Nens-ns	Nenes-ns	Nens-ns	Nenes-ns	Nens-ns	Nenes-ns	Nens-ns	7
Altres formes d'agressió físiques observades	1	-	1	3	-	-	-	1	1	-
	Nens-ns	Nenes-ns	Nens-ns	Nenes-ns	Nens-ns	Nenes-ns	Nens-ns	Nenes-ns	Nens-ns	4
	Nens-ns	Nenes-ns	Nens-ns	Nenes-ns	Nens-ns	Nenes-ns	Nens-ns	Nenes-ns	Nens-ns	0

Aquesta casella ha de ser utilitzada en les situacions en què el nen agrideix una nena. En la segona casella es la nena que agrideix el nen, i així successivament

FITXA 14: AGRESSIONS FISIQUES

NOM/INI DE PROFESSORS/ES QUE ESTAN PRESENTS AL LLOC DE L'OBSERVACIÓ: 2 LLOC D'OBSERVACIÓ: Files/Classe/Sortides/Pati
 NOMBRE DE NENES: 30 NENS: 2 OBSERVACIÓ REALITZADA PER: Cicle mitjà
 TEMPS D'OBSERVACIÓ: 30' ADREÇA: ELS TILERS
 MÈTODUS D'OBSERVACIÓ: TELEFON TELÈFON:

	1a Observació				2a Observació				3a Observació				TOTAL	%
	Nens-es*	Nenes-ns*	Nens-es*	Nenes-ns*	Nens-es*	Nenes-ns*	Nens-es*	Nenes-ns*	Nens-es*	Nenes-ns*	Nens-es*	Nenes-ns*		
Nombre d'agressions físiques interpersonals	-	-	-	2	-	-	-	2	4	4	3	3	Nens-es	4
									Nenes-ns	4			Nenes-ns	4
									Nenes-es	2			Nenes-es	2
									Nens-ns	7			Nens-ns	7
Nombre d'amenaçes físiques	-	-	-	2	-	-	-	2	2	2	-	1	Nens-es	2
									Nenes-ns	2			Nenes-ns	2
									Nenes-es	--			Nenes-es	--
									Nens-ns	3			Nens-ns	3
Nombre de jocs violents entre l'alumnat	-	-	-	4	-	-	-	2	1	-	-	2	Nens-es	1
									Nenes-ns	--			Nenes-ns	--
									Nenes-es	--			Nenes-es	--
									Nens-ns	8			Nens-ns	8
Nombre d'agressors/es al professorat	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Nens	
									Nenes				Nenes	
									Nens	2			Nens	2
									Nenes	1			Nenes	1
Nombre d'agressors/es que causen danys al material escolar del centre	-	-	-	-	1	1	-	-	1	-	-	-	Nens	2
									Nenes				Nenes	
									Nens	1			Nens	1
									Nenes	1			Nenes	1
Nombre d'agressors/es que causen danys al material de l'alumnat	-	-	-	-	7	-	-	-	1	1	-	-	Nens-es	8
									Nenes-ns	1			Nenes-ns	1
									Nenes-es	--			Nenes-es	--
									Nens-ns	--			Nens-ns	--
Altres formes d'agressió física observades	-	-	-	2	3	-	-	-	-	-	-	-	Nens-es	8
									Nenes-ns	1			Nenes-ns	1
									Nenes-es	--			Nenes-es	--
									Nens-ns	--			Nens-ns	--

* Aquesta casella ha de ser utilitzada en les situacions en què el nen agredeix una nena. En la segona casella és la nena qui agredeix el nen, i així successivament

FITXA 15: AGRSSIONS AMB CONNOTACIONS SEXUALS

LLOC D'OBSERVACIÓ: Sortides/Pati/Classe/Files OBSERVACIÓ REALITZADA PER: Cicle Inicial
 NOMBRE DE PROFESSORS/ES PRESENTS EN EL LLÒC: 2
 D'OBSERVACIÓ O QUE L'UTILITZEN: 2 CENTRE ESCOLAR: ELS TILLERS
 NOMBRE DE NENS: NENS TELÈFON:

	1a Observació				2a Observació				3a Observació				Total		
	Nens-es*	Nenes-nes*	Nens-es*	Nenes-nes*	Nens-es*	Nenes-nes*	Nens-es*	Nenes-nes*	Nens-es*	Nenes-nes*	Nens-es*	Nenes-nes*			
Nombre d'agressor/es a les zones erògenes	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1	
Nombre d'agressor/es amb actes d'exhibicionisme	2	-	-	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	Nens-es	3
														Nenes-nes	2
														Nens-nes	
Nombre d'agressor/es que fan estrebades als vestits	-	-	-	-	2	-	-	-	2	-	-	-	-	Nens-es	4
														Nenes-nes	
														Nens-nes	
Nombre d'amenaçes de tipus sexual	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Nens-es	1
														Nenes-nes	1
														Nens-nes	
Altres agressions sexuals	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Nens-es	1
														Nenes-nes	
														Nens-nes	

* Aquesta casella ha de ser utilitzada per a les situacions en què un nen agredeix una nena. En la segona casella és la nena qui agredeix el nen, i així successivament.

FITXA 16: AGRESSIONS AMB CONNOTACIONS SEXUALS

LLOC D'OBSERVACIÓ: Files/Classe/Sortida OBSERVACIÓ REALITZADA PER: Cicle mitjà

NOMBRE DE PROFESSORS/ES PRESENTS EN EL LLOC: 2

D'OBSERVACIÓ O QUE L'UTILITZEN: 2 CENTRE ESCOLAR: ELS TILERS

NOMBRE DE NENS: NENS TELÈFON:

	1a Observació				2a Observació				3a Observació				Total
	Nens-es*	Nenes-ns*	Nens-es*	Nenes-ns*	Nens-es*	Nenes-ns*	Nens-es*	Nenes-ns*	Nens-es*	Nenes-ns*	Nens-es*	Nenes-ns*	
Nombre d'agressors/es a les zones erògenes	3	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	4 Nens-es Nenes-ns Nens-es
Nombre d'agressors/es amb actes d'exhibicionisme	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Nens-es Nenes-ns Nens-es
Nombre d'agressors/es que fan estrebades als vestits	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	3 Nens-es Nenes-ns Nens-es Nens-ns
Nombre d'amenaçes de tipus sexual	1	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	2 Nens-es Nenes-ns Nens-ns Nens-ns
Altres agressions sexuals	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 Nens-ns

* Aquesta casella ha de ser utilitzada per a les situacions en que un nen agredeix una nena. En la segona casella és la nena qui agredeix el nen, i així successivament.

FITXA n. 17: OBSERVACIONS SOBRE ACTITUDS AFFECTIVES VERBALS

LLOC D'OBSERVACIO _____ Sortida/Classe/Pati/Files

Observació realitzada per _____ Cicle Inicial

Centre _____ ELS TILERS

Nº nens/nenes _____

Temps d'observació 30'

Mètode d'observació _____

DE	A			1ª Observació			2ª Observació			3ª Observació			4ª Observació		
	Nois	Noies	Profe.	Nois	Noies	Profe.	Nois	Noies	Profe.	Nois	Noies	Profe.	Nois	Noies	Profe.
SALUTACIONS	-	-	-	-	-	2	-	-	3	-	-	3	6	3	8
Nois	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Noies	-	-	-	-	-	3	1	2	5	1	2	5	3	5	6
Professorat	-	-	-	1	1	1	1	5	-	1	5	-	8	5	3
AGRAIMENTS	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Nois	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Noies	-	1	-	2	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Professorat	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ELOGIS (fets, acadèmics, etc..)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nois	5	4	-	-	3	-	-	-	1	-	-	2	-	-	-
Noies	3	-	-	3	2	-	3	-	-	3	-	-	-	3	-
Professorat	-	-	-	-	-	-	3	2	-	3	2	-	4	3	-
OFERTIMENTS/ PROPOSTES POSITIVES	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nois	-	3	5	-	-	-	3	-	-	3	-	-	-	-	-
Noies	-	3	3	-	5	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
Professorat	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Sortida

Classe

Pati

Files

FITXA n. 17: OBSERVACIONS SOBRE ACTITUDS AFFECTIVES VERBALS

LLOC D'OBSERVACIO Files/Sortides/Classe Pati

Observació realitzada per Cicle Mitjà

Centre ELS TILERS

Nº nens/nenes

Temps d'observació 30'

Mètode d'observació

DE	A			1ª Observació			2ª Observació			3ª Observació			4ª Observació		
	Nois	Noies	Profe.	Nois	Noies	Profe.	Nois	Noies	Profe.	Nois	Noies	Profe.	Nois	Noies	Profe.
SALUTACIONS															
Nois	4	-	1	-	-	1	1	1	1	1	-	2			
Noies	1	2	4	-	-	1	-	1	-	-	-	2			
Professorat	3	2	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
AGRAIMENTS															
Nois															
Noies															
Professorat															
ELOGIS (físics, acadèmics, etc..)															
Nois	1	-	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-			
Noies	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-			
Professorat	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-			
OFERTIMENTS/PROPOSTES POSITIVES															
Nois	-	-	-	-	-	1	2	3	-	-	-	-			
Noies	-	-	-	-	-	-	1	1	2	1	-	-			
Professorat	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			

Files

Classe

Sortida

Pati

FITXA n. 18: OBSERVACIONS SOBRE ACTITUDS AFECTIVES NO VERBALS

LLOC D'OBSERVACIO Sortida/Pati/Aula/Files

Observació realitzada per _____ **Cicle inicial** _____

Centre _____ **ELS TILERS** _____

Nº nens/nenes _____ **Temps d'observació** 30'

Mètode d'observació _____

DE	A											
	Sortida			Pati			Aula			Files		
	1ª Observació			2ª Observació			3ª Observació			4ª Observació		
	Nois	Noies	Profe.	Nois	Noies	Profe.	Nois	Noies	Profe.	Nois	Noies	Profe.
ACTITUDS DE BURLA/MOFA												
Nois	3	1	1	4	2	-	-	-	-	1	1	-
Noies	-	-	2	-	3	-	-	-	-	1	1	-
Professorat	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
JOCs "AFECTIUS"												
Jugats per nois		1			-			-			-	
Jugats per noies			1		-			-			-	
JOCs VIOLENTS												
Jugats per nois			3		3			-			2	
Jugats per noies			-		1			-			2	

FITXA n. 18: OBSERVACIONS SOBRE ACTITUDS AFECTIVES NO VERBALS

LLOC D'OBSERVACIO Fila/Classe/Sortida/Pati

Observació realitzada per Cicle Mitjà

Centre ELS TILERS

Nº nens/nenes 30 Temps d'observació 30

Mètode d'observació Fila

Classe

Sortida

Pati

DE	1ª Observació			2ª Observació			3ª Observació			4ª Observació		
	Nois	Noies	Profe.	Nois	Noies	Profe.	Nois	Noies	Profe.	Nois	Noies	Profe.
GESTOS AFECTIUS (petons, abraçades, carícies)	Nois	8	-	2	-	-	2	4	-	-	-	-
	Noies	6	16	2	-	2	1	3	-	-	2	-
Professorat	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
GESTOS DESPECTIUS	Nois	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
	Noies	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Professorat	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
REGALS	Nois	-	-	8	2	-	2	4	-	2	-	-
	Noies	-	-	4	9	-	-	-	2	-	-	-
Professorat	-	-	-	6	4	1	-	-	1	-	-	-
ACTITUDS D'AJUT O SUPORT	Nois	-	-	6	3	1	-	3	-	3	-	-
	Noies	-	-	4	4	-	-	-	-	-	-	-
Professorat	-	-	-	7	3	-	-	-	-	-	-	-

FITXA n. 18: OBSERVACIONS SOBRE ACTITUDS AFECTIVES NO VERBALS

LLOC D'OBSERVACIO _____ Files/Classe/Sortida/Pati _____

Observació realitzada per _____ Cicle Mitjà _____

Centre _____ ELS TILERS _____

Nº nens/nenes _____

Temps d'observació 30'

Mètode d'observació _____

A	Files			Classe			Sortida			Pati		
	Nois	Noies	Profe.	Nois	Noies	Profe.	Nois	Noies	Profe.	Nois	Noies	Profe.
ACTITUDS DE BURLA/MOFA												
Nois	3	-	1	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Noies	-	-	-	3	1	-	1	1	-	-	-	-
Professorat	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
JOCs "AFECTIUS"												
Jugats per nois	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	2
Jugats per noies	-	-	-	3	-	-	1	-	-	-	-	3
JOCs VIOLENTS												
Jugats per nois	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	9
Jugats per noies	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	5

ANNEX 3

**FASE DE RECERCA-ACCIO:
INSTRUMENTS I RESULTATS.**

ANNEX 3: FASE DE RECERCA-ACCIO. **INSTRUMENTS I RESULTATS**

En aquest annex incloc tot aquell material que complementa la fase de recerca-acció sobre el pati de jocs. En concret, incloc les meves notes de síntesi de les reunions col·lectives (les quals considero interessants per a entendre millor el procés de presa de decisions del grup de treball), els instruments i resultats emprats en el contrast d'hipòtesis, i els resultats verbals i escrits de la recerca i reflexió del professorat.

Fase 1: Definició del problema i contrast d'hipòtesis

Us i distribució de l'espai del pati de jocs: Síntesi dels elements més importants apareguts en les reunions de reflexió.

- El pati es considera un espai de lliure pràctica, no és un espai regulat per l'escola.

- La pilota és un element de distorsió, en tres sentits:

1) Provoca que el joc dominant sigui el futbol i per tant no deixa espai a altres jocs.

2) Fa que l'espai sigui bàsicament utilitzat pels nois, i les noies restin a un racó.

3) La manera en que es juga a futbol genera actituds violentes per part dels nois.

- Els nens tendeixen a negociar entre ells l'ús del pati per tal d'evitar el conflicte.

- A partir de cicle inicial ja s'observa la segregació espacial. Els nens ocupen gairebé tot l'espai jugant a futbol. Consideren que les nenes "no saben jugar"

- A preescolar els jocs són diferents. L'espai està distribuït de forma més o menys equitativa.
- El tipus d'espai és considera un factor determinant: si estigués distribuït d'una altra manera probablement no hi hauria una distribució tant acusada per sexe.
- Els agrupaments "naturals" a l'espai són per sexe. Als petits se'ls regula la distribució per taules. Als grans hi ha dubtes a l'hora de modificar els agrupaments lliurement decidits.
- Tot i que les noies tendeixen a protestar davant les mestres en situacions de conflicte (si les molesten), no reivindiquen l'espai. Tenen interioritzat "el lloc que els hi toca".
- Existeix el dubte de si les noies volen efectivament jugar.
- El pati no és un espai regulat. No es considera activitat programada, és l'estona de descans del professorat.
- L'apropiació de l'espai es tradueix en termes d'apropiació del material a l'hora de tallers, especialment en tallers com informàtica.

Reflexions-hipòtesis possibles a partir de la definició del problema

1. El fet que un espai l'ocupi un noi o una noia té un valor diferent.
2. Els nens senten l'espai com a propi. Les nenes l'utilitzen però no és tant seu (les noies no fan propostes d'utilització de l'espai).
3. La concepció de l'espai és diferent per edats.
4. L'organització de l'espai condiciona l'activitat. La manera com s'organitza una activitat pot ser clau.
5. L'espai té una jerarquia de jocs.

6. En les activitats de preescolar, en ser més dirigides, l'espai tendeix a distribuir-se de forma més equitativa. A cicles superior això no passa.

7. Els nois, quan no tenen pista, no tenen prous recursos per organitzar jocs (Depenen de la pista i la pilota). Les noies no esperen el dia de la pista i ja s'organitzen els seus jocs.

Sistematització-selecció de les reflexions-hipòtesis en hipòtesis a contrastar.

1. En els cursos de preescolar i cycle inicial hi ha un ús i distribució de l'espai més equitatiu que a cycle mitjà i superior. La separació sexual i la desigualtat augmenten amb l'edat.

2. L'estructura de l'espai pot ésser determinant. Si l'espai estigués distribuït d'una altra manera, la segregació espacial per sexe no seria tan gran.

3. Les noies no volen jugar, s'automarginen.

4. L'espai té una jerarquia de jocs establerta. L'organització d'una altra activitat pot modificar aquest ordre jeràrquic.

Fase 2: Contrast d'hipòtesis (veure subapartat 5.3.1.)

Instruments de suport a l'anàlisi:

i) Qüestions orientatives per a l'observació del video: comparació entre grups d'edat

- Quina és la diferència de proporció d'espai ocupat per nois i noies entre preescolar-cycle inicial i cycle superior?
- Quin és el nivell d'interacció entre nois i noies a cada grup

d'edat?

- Quin tipus de jocs realitzen els nois i les noies a cada grup d'edat?
- Quants nois/noies hi ha a cada grup d'edat que no participen dels jocs col·lectius?
- Quina relació observeu entre estructura de l'espai i tipus d'interacció?
- A quins grups d'edat es produeixen més relacions violentes?

ii) Qüestions orientatives per a l'anàlisi del qüestionari

- Qui demostra conèixer més jocs?
- De quin tipus són els jocs que coneixen els nois?
- De quin tipus són els jocs que coneixen les noies?
- Quina és la diferència entre jocs coneguts i jocs als quals efectivament juguen uns i altres?
- Quina és la diferència entre jocs als quals l'alumnat desitja jugar i jocs als quals efectivament juga? Com són aquestes diferències tenint en compte l'edat i el sexe?
- Quin és el nivell de rebuig dels jocs "masculins" i dels jocs "femenins" per part de cada grup sexual?

iii) Qüestions orientatives per a l'observació del vídeo: pati sense pilota.

- Quines diferències generals observes pel que fa a ocupació de l'espai per part de les noies respecte als dies amb pilota?
- Quin tipus de jocs es desenvolupen col·lectivament?
- Quants d'aquests jocs són mixtes?
- Quants nois resten en actitud passiva i quantes noies?
- Quants nens juguen a jocs femenins (gomes, cordes, etc.)?
- Quants nois i noies dialoguen?

Fase 3: Resultats

Els informes de les mestres del grup de treball han estat sintetitzats a l'apartat 5.3.1. Aquí consten els informes relatius a les observacions dels vídeos i els resultats dels qüestionaris.

Observacions dels vídeos amb els guions orientatius.

(1) Observacions sobre les diferències entre diferents nivells del comportament de nois i noies al pati.

Informe del grup de treball.

Al pati de petits hi ha molta més interacció i la distribució de l'espai és més equitativa entre nens i nenes que al pati de cycle superior. En el pati de petits es respecten més entre activitats, potser perquè les activitats no necessiten un espai concret i específic. Per això, no hi ha un joc central i un espai de racons. Hi ha majoria de nens que fan jocs més actius però sense interferir en els jocs més tranquils (jugar amb sorra, etc.), que són jugats per nens i per nenes. No hi ha gestos agressius. Només un nen plora perquè uns altres li han pres el pneumàtic. En general, juguen més junts. En el pati no hi ha cap pilota.

El pati de grans és molt més delimitat físicament (portaries, cistelles, etc.). Els de 8è són els que dominen l'espai i arraconen altres cursos. Un grup de nens passa corrent per sobre de les gomes d'unes nenes que juguen a un racó. No hi ha reacció per part de les nenes, que esperen a que se'n vagin. Les noies que juguen són les de 6è i 7è. Quasi totes juguen a gomes als racons. Les de 8è estan totes recolzades a la barana, xerrant. No n'hi ha cap que participi en un joc. Hi ha bastants partits a la vegada, i això fa que hi hagi més agressivitat entre els nois, els quals s'enfaden quan algú que no és de la seva classe xuta la pilota. Els jocs de gomes es fan individual o col·lectivament, i quasi sempre es fan cantant.

En Dani i en Pau (de 7è) es passen l'hora de pati parlant. Els que més molesten a les nenes són els que no tenen lloc per jugar.

(2) *Qüestionari a l'alumnat sobre ús de l'espai, coneixement de jocs i percepció personal de les possibilitats de jugar-los.*

Resultats per cicles:

Cicle inicial (Informe i comentaris)

A 2^{on} el qüestionari no és massa significatiu, perquè interaccionen més els nens i nenes i perquè fan més jocs de grup. S'observen, però, diferències entre les dos classes. A la que està "portada" per un grup de nenes hi ha més disposició a jugar a tot i amb tota la classe, alhora existeix menys rebuig pels jocs. A l'altra classe les preferències de jocs es distingeixen més per sexes i els nens prefereixen jugar més amb els nens i les nenes amb les nenes. Una classe fa més jocs col·lectius mentre que l'altra fa més jocs per separat.

Àngels: Hi ha una classe que té un grup de nenes molt maco, molt bo, que s'organitzen molt bé. Amb aquelles són molt diferents les respostes a l'altra grup que és més disgregat i amb més problemes.

Mercè: Ho porta un grup de nenes molt bo. Organitzen el joc i arrossegueu tota la classe, fent teatre i fent qualsevol cosa al pati. Qui porta el grup calsse a l'altra classe es un grup de nens molt dolent, per dir-ho d'alguna manera. Més disgregat. A l'altra juguen més junts, etc.

Àngels: Per exemple, a l'hora de respondre amb qui jugaries, en una classe responien gairebé amb tota la classe i en canvi en l'altra els nens només amb nens i les nenes amb nenes.

Mercè: Era molt curiós que en aquest grup la gent contestava: "amb tota la classe". Em va servir tot això a nivell de veure la dinàmica de cada classe.

Clara: El que no tenen es problemes per jugar al que volen. No hi ha cap diferència entre desig i realitat. En quant a les respostes del que no els agrada jugar sí que s'observa alguna diferència. Nenes que no volen jugar a futbol i a altres esports. Però torna a haver-hi diferències entre classes. On les noies dominen no existeix rebuig.

Àngels: Juguen per separat. A l'hora de jugar també es noten les diferències. A una classe juguen més junts, sempre organitzen obres de teatre, etc. la classe del grup de nenes. Jocs més col·lectius, per exemple, juguen a futbol junts..

X.B.: No hi ha jocs clarament de nenes que rebutgen els nens? Les nines potser.

Mercè: No, perquè és un moment, aquest de 2on, en què és la "socialització total", on els nens juguen molt en equip. Comencen a descobrir el que és el grup. Inclús grups mixtes. No hi ha diferències. Si hi ha alguna diferència entre nines i cotxes és anecdòtic. No regulem, no cal intervenir, perquè és una edat molt dinàmica. Si hi ha pilota, tampoc cal intervenir, la pilota va saltant d'un lloc a l'altre. Es fan més jocs col·lectius. El dia que vam fer l'experiment sense pilota, és que no hi ha diferències. No va ser cap dia particularment excepcional al pati.

Cicle mitjà (Informe)

El qüestionari és contestat alumnat de 4rt. (13 nois i 23 noies).

A 4rt s'observa alguna diferència més acusada que a cicle inicial.

Les noies coneixen algun joc més que els nois. 13 nens coneixen 71 jocs i 23 nenes coneixen 140 jocs, el que dona uns promigs de 5,6 jocs per nen i 6,1 jocs per nena. Els nens concentren molt més els seus jocs (18, que és el 25 % dels 71 que coneixen). Juguen més a futbol, etc. Les noies jocs molt més diversificats (56, que és el 40% dels que coneixen).

12 de 13 nois (92%) diuen que no volen jugar a cap altra cosa que no sigui esports. 13 nenes de 23 (56%) diuen que volen jugar a esports, d'aquestes unes quantes també volen jugar a altres jocs. 10 nenes no volen jugar a res d'esports (43%).

Cicle superior (Informe).

Responen el qüestionari 20 nois i 24 noies entre cursos de 6è i 8è.

Els nois expliciten que surten al pati per a esbrabar-se. Les noies coneixen sensiblement més jocs que els nois. 20 nois de 24 (83%) coneixen molts jocs

("molts jocs" vol dir més de tres jocs); 10 nens de 20 (50%) coneixen molts jocs.

Els nens concentren molt els seus jocs (12 de 20 juguen a pocs jocs, 60%). Les noies els concentren menys (16 de 24, 50%).

A les noies s'accentua més la diferència entre desig de joc i jocs als quals realment poden jugar.

Les noies, de la mateixa manera que saben més jocs, també en rebutgen més (els que es suposa que els hi toca el rebre). Els nois rebutgen menys, però rebutgen alguns jocs femenins.

A la primera pregunta no hi ha diferències. Diuen jugar, 18 nens i 22 nenes. Les noies coneixen bastant més jocs que els nois, però s'accentua molt la diferència entre desig i realitat. Amb qui t'agradaria més jugar, en general surt que els nens amb els nens i les nenes amb les nenes. Sobta que les nenes diuen sempre noms concrets. Només hi ha un cas en que una nena diu que voldria jugar amb un nen. Cap nen al revés. 4 nens rebutgen jocs de nenes (nines, cordes, gomes). Si que es dóna el rebuig del futbol. També em surt una llista més gran dels jocs que rebutgen. De la mateixa manera que en saben més, també hi ha més jocs que rebutgen. Hi ha alguns jocs que no coneixem. Alguns jocs que rebutgen són perquè reben les nenes, si fallen. Els nens rebutgen gomes, amagar, etc.

(3) Generació d'una situació experimental al pati de jocs. Observació del pati sense pilota.

Informe del grup de treball

La comparació entre les imatges d'un dia de pati "normal" i un dia sense pilotes dóna el següent resultat:

- L'estructura del pati és completament diferent. Hi ha molta més dispersió de l'alumnat en l'espai.
- En general, els espais centrals resten buits i la gent tendeix a situar-se als racons.
- Hi ha un joc mixte ("tocar i parar") que fa participar a la majoria de la gent. Quan es cansen d'aquest joc, el mateix grup es posa a jugar al "mocador".
- Al principi de la gravació s'observa el centre del pati buit. Després cada vegada el va ocupant més gent.

- Hi ha nens que habitualment juguen a futbol o basket i que estaven parats.
- Algunes noies, en canvi, que normalment només parlen, participaven dels jocs col·lectius.
- Al pati de baix, la gent de 5è organitza un joc col·lectiu tota la classe.
- Un grup de nens fa una pilota amb els papers de l'esmorzar i la xuten en un racó de la pista.
- Hi ha més grups que dialoguen.
- Un grup de noies juga pel seu compte a saltar gomes.

Fase 4: Reflexió i primeres propostes d'acció

Valoració global del grup de treball en relació al contrast de les hipòtesis sobre el pati de jocs (Comentaris i informe)

Àngels: La diferència d'edat és total. No hi ha color el què fan uns i altres. La poca diferenciació en quant a jocs que coneixen i jocs que juguen és el que marca l'espai dels petits.

Marta: Quan són més grans, segur que es consolida més amb les de 7è i 8è (que no juguen). Tot i que tenim uns grups bastant juganers.

Àngels: A les petites comencen a endavinar-se tendències. Hi ha nenes que rebutgen el futbol. Es comença a endivinar per on va la cosa però molt clar no està. Perquè el futbol no és tampoc l'esport estrella del pati.

Mercè: Potser és l'únic que uneix a tots els cicles. Sembla que les noies coneixen un ventall més gran de jocs.

Miriam: Els grups que varen fer l'enquesta a 4rt, son bàsicament de nenes, perquè hi ha 13 nens i 23 nenes. D'alguna manera la socialització indica que si juguen tots junts també hi ha un altre tipus de... Tampoc no són tants nens com per poder muntar jocs pels seu compte. Si juguen barrejats potser per això no hi ha tanta diferència.

Teresa: El rebuig de jocs s'accentua a cicle superior.

Marta: I el desig/realitat també, el nens-nenes. Les noies saben jocs però no hi juguen mai i d'entrada no els rebutgen. No és "correlatiu", el desig i la realitat.

Informe de conclusions de la investigació sobre l'espai del pati.

1. A mesura que s'avança en els cicles existeix més separació de jocs jugats per nois i jugats per noies. Això es fa clar a cycle mitjà i molt clar a cycle superior.
2. Les noies coneixen més jocs que els nois, en general. Això també creix amb l'edat.
3. Els nois concentren més els seus jocs que les noies (bàsicament amb els esports). Les noies els diversifiquen més. A cycle superior, tot i que s'ha demostrat que coneixen més jocs que els nois, els diversifiquen menys que a cycle mitjà. Això probablement es deu a que les necessitats d'espai són més grans per a aquests jocs, i no tenen l'espai per a fer-ho. D'altra banda, això es confirma amb la qüestió de que la diferència entre desig i realitat de joc s'accentua a cycle superior.
4. El rebuig també es fa més evident a cycle superior, sobretot pel que fa a noies.
5. L'ús de l'espai és clarament diferent quan no hi ha la pilota. Hi ha més espai disponible i més interacció.

A partir d'aquestes conclusions, el grup de treball de coeducació ens plantegem les següents reflexions:

1. La pilota és el factor clau que estructura l'espai, alhora que la segregació espacial es veu afavorida per una estructura que afavoreix el joc amb pilota. L'experimentació sense pilota demostra que els jocs són més "neutres", jugats per nois i noies, i que l'ocupació de l'espai és també més gran per part de les noies que quan hi ha pilota. El fet que les noies tinguin més espai les fa desenvolupar més moviment.

2. També ens adonem de que el moment clau de canvi de comportament al pati deu ser cicle mitjà, ja que la diferència de coeducació en l'espai entre cicle inicial i superior és molt important. Potser l'objectiu seria aconseguir una situació com a cicle inicial en arribar a cicle superior. Per això sembla que les intervencions haurien de dirigir-se a dos nivells. Un a llarg termini, amb la idea de controlar els grups de petits que van pujant (controlar la separació). L'altre a curt termini, intervenint per a regular la qüestió de l'espai i procurant avaluar les conseqüències.

3. Una cert conformisme per part de les noies a deixar la situació com està. No es detecta una actitud forta de protesta, qüestió que entenem que és lògica. Però això creiem que és en gran part una conseqüència de no participar en els jocs "importants" del pati. Els seus jocs no són jocs centrals i, a més, els han de fer als racons. Són en canvi, jocs menys competitius que els dels nois. Es planteja la necessitat de treballar sobre les actituds de les noies, sobre el seu conformisme, posant les condicions per a que vencin la seva inhibició de participar més activament a l'espai.

En conseqüència, pensem que aquests haurien de ser els objectius de les intervencions que es realitzin al pati.

1. Fer que l'actitud de les noies canviï respecte a l'ús de l'espai. Que vegin normal estar al centre del pati.
2. Aconseguir que les noies tinguin més espai (en termes físics) al pati.
3. Diversificar les possibilitats de jocs, de manera que no sempre es jugui a pilota.

Propostes d'actuació del grup de treball

- Organitzar debats amb nois i noies sobre què pensen del pati. Ensenyar-los-hi les gravacions del pati i comentar amb ells i elles els resultats dels qüestionaris.
- Pactar amb l'alumnat la introducció de jocs col·lectius.
- Organitzar en assemblees propostes alternatives en les quals nois i noies aportin idees sobre com els agradaria que fos el pati. Donar possibilitats de que les idees i propostes de les noies es facin sentir.
- Intentar que a l'hora de pati es juguin més jocs. Fer una campanya informativa sobre diferents tipus de jocs. Fer que els nois estiguin disposats a participar en més jocs.
- Proporcionar materials alternatius a les pilotes: cordes, gomes, altres objectes, etc.
- Controlar que tots els jocs que es juguin al pati siguin respectats.
- Organitzar col·lectivament jocs més coeducatius, en els quals nens i nenes puguin estiguin en igualtat de condicions (escacs, per exemple).
- Començar a pensar com s'hauria de treballar l'hora de pati com assignatura, sobretot en els primers cursos de cicle inicial.

Aquestes propostes s'estudiaran a les reunions de cada cicle i es plantejaran al claustre.

Fase 5: Experimentació

Informes de les assemblees amb l'alumnat a cicle mitjà i superior

Cicle mitjà

A Cicle mitjà es proposen més jocs conjunts. Van quedar molt contents del que van fer el dia sense pilota. L'alumnat comenta que fóra millor que no hi hagués pilota, però ja que n'hi ha, es proposa dividir bé l'espai: un per jugar a pilota i un altre per a altres jocs.

Tothom reconeix que són els nens qui més es baralla al pati. Com que els de 3er han passat de ser els grans de cicle inicial a ser els petits de cicle superior es queixen de què no poden jugar mai al què volen al pati. Els grans els amenacen. Un grup de 5^è considera que quan juguen a futbol "sobren" 4 ó 5 nenes que no en saben. Alguna nena considera que si juga a futbol li fan mal. Tota la classe coneix molts jocs possibles per fer, diferents al futbol.

Les alumnes de 4^{rt} diuen que prefereixen jugar als racons perquè si no, les molesten les pilotes. Una nena diu que juga al racó per a no molestar als que juguen a futbol. Els nens només deixen jugar a futbol a dues nenes, que són les que ells consideren que en saben. Una nena proposa que es portin pilotes de plàstic, perquè no fan tant mal.

Cicle superior

A Cicle superior la discussió es polaritza de seguida entre nens i nenes. Els nens diuen que les coses ja estan bé així i que les nenes no saben jugar. Les nenes fugen del joc amb els nens perquè són jocs molt competitius. Les noies de 8^è es queixen de la situació en què es troben. Proposen separar els espais entre nens i nenes; algunes noies també volen pilota. Una noia de 8^è proposa un dia a la setmana un joc conjunt de tota la classe.

A 6^è el tema és menys problemàtic, perquè no tenen quasi accés a la pilota, perquè el pati és controlat pels de 8^è. Les noies són conscients de la seva marginació.

Propostes d'actuació (plantejades per l'agent extern)

Proposta A

(1) Entrenar les noies per separat en els jocs masculins, com per exemple el futbol. D'aquesta manera adquireixen protagonisme en les habilitats importants. Fer-les parlar sobre com s'han trobat, si s'han divertit, etc. Comentar-los-hi si els agradaria jugar a futbol de tant en tant a les hores de pati amb el nois.

(2) Un cop més entrenades poden passar a jugar amb els nois. Al principi caldria un cert control del professorat, establint normes bastant rígides per a "suavitzar" el futbol.

(3) Un cop les noies tinguin més protagonisme en els jocs masculins, introduir més els jocs més femenins, determinats dies. L'estratègia a seguir seria reforçar la importància dels jocs més femenins (es pot realitzar una gradació dels jocs citats per nois i noies) situant-los al centre del pati determinats dies i deixant-los oberts a que els jugui qui vulgui.

Proposta B

(1) Preparar un campionat escolar d'un joc femení. Fer participar qui vulgui. Animar a nois i noies a participar. La idea és reforçar el joc menys important.

(2) Un cop valorats de la mateixa manera els dos tipus de jocs, fer entendre que els nois necessiten més entrenament en el joc, i de la mateixa manera, les noies necessiten més entrenament en d'altres jocs.

Cal recordar que totes les propostes tenen només un caràcter experimental i poden ser corregides.

BIBLIOGRAFIA

BIBLIOGRAFIA

- Abraham, John (1989).- "Gender Differences and Anti-School Boys" a *Sociological Review*, vol. 37 (1).
- Acker, Sandra (1983).- "Women and Teaching: A Semi-Detached Sociology of a Semi-Profession" a Walker, S. & Barton, L. (eds.) *Gender, Class and Education*. Lewes: The Falmer Press.
- (1987).- "Primary School Teaching as an Occupation" a Delamont, S. (ed.) *The Primary School Teacher*. Lewes: The Falmer Press.
- (1988).- "Teachers, Gender and Resistance" a *British Journal of Sociology of Education*, vol. 9 (3).
- (1989) (ed.).-*Teachers, Gender & Careers*. Lewes: Falmer Press.
- Adams, Carol (1985).- "Teachers Attitudes Towards Issues of Sex Equality" a Whyte, J. et al. (ed.) *Girl Friendly Schooling*. London: Routledge.
- Adams, Carol & Arnot, Madeleine (1986).-*Investigating Gender in Secondary Schools*. London: ILEA.
- Aggleton, Peter J. (1987).- *Rebels Without a Cause? Middle Class Youth and the Transition from School to Work*. Barcombe: The Falmer Press.
- Aggleton, Peter J. & Whitty, Geoff (1985).- "Rebels Without a Cause? Socialization and Subcultural Style Among the Children of the New Middle Classes" a *Sociology of Education*, vol. 58.
- Ajzen, I. & Fishbein, M. (1975).- *Belief, Attitude, Intention and Behaviour: An Introduction to Theory and Research*. Reading, MA: Addison-Wesley.
- (1980).- *Understanding Attitudes and Predicting Social Behaviour*. Toronto: Prentice Hall.

Alberdi, Inés (1987).- “Coeducación y sexismo en la enseñanza media” a *La investigación en España sobre mujer y educación*. Madrid: Ministerio de Cultura. Instituto de la Mujer.

Anyon, Jean (1980).- “Social Class and the Hidden Curriculum of Work” a *Journal of Education*, vol. 162 (1).

- (1981a).- “Elementary Schooling and the Distinctions of Social Class” a *Interchange on Educational Policy*, vol. 12 (2-3).

- (1981b).- “Schools as Agencies of Social Legitimation” a *The Journal of Curriculum Theorizing* vol. 3 (2).

- (1983).- “Intersections of Gender and Class: Accommodation and Resistance by Working-Class and Affluent Females to Contradictory Sex-Role Ideologies” a Walker, S. & Barton, L. (eds.) *Gender, Class and Education*. Lewes: Falmer Press.

Apple, Michael W. (1979).- *Ideology and Curriculum*. London: Routledge and Kegan Paul.

- (1981).- “Curricular Form and the Logic of Technical Control: Building the Possessive Individual” a Barton, L. & Meighan, R. & Walker, S. (eds.) *Schooling Ideology and the Curriculum*. London: Falmer Press.

- (1982).- “Reproduction and Contradiction in Education: an Introduction” a Apple, M. W. (ed.) *Cultural and Economic Reproduction in Education: Essays on Class, Ideology, and the State*. Boston: Routledge and Kegan Paul.

- (1983).- “Work, Class and Teaching” a Walker, S. & Barton, L. (eds.) *Gender, Class and Education*. Lewes: Falmer Press.

- (1986).- *Teachers and Texts. A Political Economy of Class and Gender Relations in Education*. New York: Routledge.

- (1987).- *Educación y poder*. Barcelona: Paidós/MEC.

Apple, Michael W. & Roman, Leslie G. (1991).- “¿Es el naturalismo un alejamiento del positivismo? Los enfoques materialista y

feminista de la subjetividad en la investigación etnográfica” a *Educación y Sociedad*, vol. 9.

Archer, Margaret S. (1988).- *Culture and Agency. The Place of Culture in Social Theory*. Cambridge: Cambridge University Press.

Arends, Janny & Volman, Monique (1992).- “A Comparison of Different Policies: Equal Opportunities in Education in the Netherlands and the Policy of the Inner London Education Authority” a *Gender and Education*, vol. 4 (1/2).

Arnot, Madeleine (1981).- “Culture and Political Economy: Dual Perspectives in the Sociology of Women's Education” a *Educational Analysis*, vol. 3 (1).

- (1983).- “A Cloud over Co-Education: An Analysis of the Forms of Transmission of Gender and Class” a Walker, S. & Barton, L. (eds.) *Gender, Class and Education*. London: Falmer Press.

(1993).- “Feminism and Democratic Education” a Arnot, M. & Weiler, K. (eds.) *Feminism and Social Justice in Education*. London: Falmer Press.

Arnot, Madeleine & Weiner, G. (eds.) (1987a).- *Gender and the Politics of Schooling*. London: Hutchinson.

- (eds.) (1987b).- *Gender Under Scrutiny*. Milton Keynes: Open University Press.

Arnot, Madeleine & Whitty, Geoff (1982).- “From Reproduction to Transformation: Recent Radical Perspectives on the Curriculum from USA” a *British Journal of Sociology of Education*, vol. 3 (1).

Askew, Sue & Ross, Carol (1988).- *Boys Don't Cry. Boys and Sexism in Education*. Milton Keynes: Open University Press.

Ball, Stephen J. (1981).- *Beachside Comprehensive. A Case-Study of Secondary Schooling*. Cambridge: Cambridge University Press.

- (1988).- “Staff Relations During the Teacher's Industrial Action: Context, Conflict and Proletarianisation” a *British Journal of Sociology of Education*, vol. 9 (3).
- (1989).- *La micropolítica de la escuela. Hacia una teoría de la organización escolar*. Barcelona: Paidós-MEC.
- Ball, Stephen J. & Goodson, I. (1985).- *Teacher's Lives and Careers* New York: Routledge and Kegan Paul.
- Barton, Len & Walker, Stephen (eds.) (1981).- *Schools, Teachers and Teaching*. Lewes: Falmer Press.
- Becker, Howard S. (1952).- “Social-Class Variations in the Teacher-Pupil Relationship” a *Journal of Educational Sociology*, vol. 25.
- Benavente, Ana (1991).- *Representaciones sociales, prácticas pedagógicas y formación de profesores. Contribuciones de la Sociología de la Educación*. Madrid: I Conferencia de Sociología de la Educación.
- Berger, Peter & Luckmann (1968).- *La construcción social de la realidad*. Buenos Aires: Amorrortu.
- Bernstein, Basil (1975).- *Class, Codes and Control I. Theoretical Studies Towards a Sociology of Language*. London: Routledge & Kegan Paul.
- (1977).- *Class, Codes and Control III. Towards a Theory of Educational Transmissions*. London: Routledge & Kegan Paul, 2nd. Edition.
- (1985a).- “Clasificación y enmarcación del conocimiento educativo” a *Revista Colombiana de Educación*, núm. 15.
- (1985b).- “Clases sociales y pedagogías: visibles e invisibles” a *Revista Colombiana de Educación*, núm. 15.
- (1990a).- “Education, Symbolic Control, and Social Practices” a *The Structuring of Pedagogic Discourse. Class, Codes and Control. Vol. IV*. London: Routledge & Kegan Paul, 2nd. Edition.

- (1990b).- “The Social Construction of Pedagogic Discourse” a *The Structuring of Pedagogic Discourse. Class, Codes and Control. Vol. IV.* London: Routledge & Kegan Paul, 2nd. Edition.
- (1990c).- *Poder, educación y conciencia.* Barcelona: El Roure.
- Beynon, John (1989).- “A School for Men” a Walker, S. & Barton, L. (eds.). *Politics and the Processes of Schooling.* Milton Keynes: Open University Press.
- Blumenfeld, P. et al. (1982).- “The Formation and Role of Self Perceptions of Ability in Elementary Classrooms” a Doyle, W. & Good, T.L. (eds.) *Focus on Teaching.* Chicago: The University of Chicago Press.
- Bourdieu, Pierre & Passeron, Jean-Claude (1977).- *La reproducción. Elementos para una teoría del sistema de enseñanza.* Barcelona: Laia.
- Bourdieu, Pierre; Chamboredon, Jean-Claude & Passeron, Jean-Claude (1976).- *El oficio de sociólogo.* Madrid: Siglo XXI.
- Bowles, Samuel & Gintis, Herbert (1976).- *Schooling in Capitalist America.* New York: Basic Books.
- (1981).- “Contradiction and Reproduction in Educational Theory” a Dale, R. et al. (eds.) *Education and the State, Vol.1: Schooling and the National Interest.* Lewes: The Falmer Press.
- Boyd, John (1989).- *Equality Issues in Primary Schools.* London: Paul Chapman.
- Broadfoot, Patricia & Osborn, Marilyn (1988).- “What Professional Responsibility Means to Teachers: National Contexts and Classroom Constants” a *British Journal of Sociology of Education,* vol. 9 (3).
- Brophy, J. E. & Good, T. L. (1974).- *Teacher-Student Relationship. Causes and Consequences.* New York: Holt, Rinehart and Winston.

- Burgess, Robert G. (1983).- *Experiencing Comprehensive Education: A Study of Bishop McGregor*. London: Methuen.
- (1984).- *In the Field. An Introduction to Field Research*. London: Allen & Unwin.
- (1985).- *Strategies of Educational Research: Qualitative Methods*. London & Philadelphia: Falmer Press.
- Carnoy, Martin & Levin, Henry M. (1985).- *Schooling and Work in the Democratic State*. Stanford, CA: Stanford University Press.
- Carr, Wilfred (1989).- "Action Research: Ten Years On" a *Journal of Curriculum Studies*, vol. 21 (1).
- (1990).- *Hacia una ciencia crítica de la educación*. Barcelona: Laertes.
- Carr, Wilfred & Kemmis, Stephen (1986).- *Becoming Critical: Education, Knowledge and Action-Research*. Lewes: Falmer Press.
- Casey, Kathleen & Apple, Michael W. (1989).- "Gender and the Conditions of Teachers' Work: The Development of Understanding in America" a Acker, S. (ed.) *Teachers, Gender and Careers*. Lewes: Falmer Press.
- Chisholm, Lynne (1984).- *Comments and Reflections on Action Research in Education*. University of London. Institute of Education. Post-Sixteen Education Centre.
- (1990).- "Action Research: Some Methodological and Political Considerations" a *British Educational Research Journal*, vol. 16 (3).
- Chisholm, Lynne & Holland, Janet (1986).- "Girls and Occupational Choice: Anti-Sexism in Action in a Curriculum Development Project" a *British Journal of Sociology of Education*, vol. 7 (4).
- (1987).- "Anti-Sexist Action Research in School: The Girls and Occupational Choice Project" a Arnot, M. & Weiner, G. (eds.) *Gender Under Scrutiny*. London: Open University Press.

- Clara, Josep et al. (1980).- *La renovació pedagògica a l'ensenyament primari (1900-1936). L'aportació dels mestres gironins. Antologia de textos.* Girona: Diputació de Girona.
- Clark, Margaret (1990).- *The Great Divide. Gender in the Primary School.* Melbourne: Curriculum Corporation.
- Clarricoates, Katherine (1980a).- "The Importance of Beeing Ernest...Emma...Tom...Jane. The Perception and Categorization of Gender Deviation in Primary Schools" a Deem, R. (ed.) *Schooling for Women's Work.* London: Routledge & Kegan Paul.
- (1980b).- "All in a Day's Work" a Spender, D. & Sarah, E. (eds.) *Learning to Lose.* London: The Women's Press.
- (1987).- "Dinosaur in the Classroom: the 'Hidden' Curriculum in Primary Schools" a Arnot, M. & Weiner, G. (eds.) *Gender and the Politics of Schooling.* London: The Open University Press.
- Crompton, Rosemary & Mann, Michael (1986).- *Gender and Stratification.* Cambridge: Polity Press.
- Cummings, Carol & Hustler, David (1986).- "Teacher's Professional Knowledge" a Hustler, David; Cassidy, Tony & Cuff, Ted (eds.) *Action Research in Classrooms and Schools.* London: Allen & Unwin.
- Cunnison, Sheila (1989).- "Gender Joking in the Staffroom" a Acker, S. (ed.) *Teachers, Gender and Careers.* Lewes: Falmer Press.
- Dale, Roger (1974).- "Phenomenological Perspectives and the Sociology of the School" a Flude, M. & Ahier, J. (eds.) *Educability, Schools and Ideology.* London: Croom Helm.
- Dale, Roger et al. (1981) (eds.).- *Education and the State, Vol. 2: Politics, Patriarchy and Practice.* Barcombe, Sussex: Falmer Press.
- Dalton (1988).- *The Challenge of Curriculum Innovation.* Lewes: Falmer Press.

- Davies, Lynn (1983).- "Gender, Resistance and Power" a Walker, S. & Barton, L. (eds.) *Gender, Class and Education*. Lewes: Falmer Press.
- (1987).- "Racism and Sexism" a Delamont, S. (ed.) *The Primary School Teacher*. Lewes: The Falmer Press.
- Davies, Bronwyn (1988).- *Gender Equity and Early Childhood*. Canberra: Curriculum Development Center.
- (1989).- *Frogs & Snails & Feminist Tales*. Sydney: Allen & Unwin.
- Deem, Rosemary (ed.) (1980).- *Schooling for Women's Work*. London: Routledge & Kegan Paul.
- Delamont, Sara (1980).- *Sex Roles and the School*. London: Methuen.
- (1983).- "The Conservative School? Sex Roles at Home, at Work and at School" a Walker, S. & Barton, L. (eds.) *Gender, Class and Education*. London: The Falmer Press.
- (1984).- *Interacción didáctica*. Madrid: Cincel.
- (1987).- *The Primary School Teacher*. Lewes: Falmer Press.
- Denscombe, Martyn (1980).- "The Work Context of Teaching: an Analytical Framework for the Study of Teachers in Classrooms" a *British Journal of Sociology of Education*, vol. 1 (3).
- Diamond, Anne (1991).- "Gender and Education: Public Policy and Pedagogic Practice" a *British Journal of Sociology of Education*, vol. 12 (2).
- Domingos, Ana M. (1989).- "Influence of the Social Context of the School on the Teacher's Pedagogic Practice" a *British Journal of Sociology of Education*, vol. 10 (3).
- Easen, Patrick (1985).- *P536: Making School-Centred INSET Work*. Croom Helm: Open University Press.

- Elliott, John (1990a).- “La investigación educativa y las relaciones entre los investigadores externos y los profesores” a *La investigación-acción en educación*. Barcelona: Morata.
- Elliott, John (1990b).- “¿Por qué deben investigar los profesores?” a *La investigación-acción en educación*. Barcelona: Morata.
- Erickson, Frederick (1984).- “What Makes School Ethnography 'Ethnographic'?” a *Anthropology and Education Quarterly*, vol. 15 (1).
- Esland, Geoffrey M. (1971).- “Teaching and Learning as the Organization of Knowledge” a Young, M. F. D. (ed.) *Knowledge and Control*. London: Collier Macmillan.
- Evans, Terry D. (1982).- “Being and Becoming: Teacher's Perceptions of Sex-Roles and Actions toward their Male and Female pupils” a *British Journal of Sociology of Education*, vol. 3 (2).
- Evetts, Julia (1989).- “The Internal Labour Market for Primary Teachers” a Acker, S. (ed.) *Teachers, Gender and Careers*. Lewes: Falmer Press.
- Fernández Enguita, Mariano (1987).- *Reforma educativa, desigualdad social e inercia institucional*. Barcelona: Laia.
- Flecha, Ramón (1992).- “Hacia una concepción dual de la sociedad y la educación” a Giroux, H. & Flecha, R: *Igualdad educativa y diferencia cultural*. Barcelona: El Roure.
- Flecha, Ramón et al. (1987).- “De la igualdad de oportunidades a la adaptación a las diferencias” a *Mientrastanto*, núm. 33.
- Foster, Victoria (1992).- “Different but Equal? Dilemmas in the Reforma of Girls' Education” a *Australian Journal of Education*, vol. 36 (1).
- Freire, Paulo (1969).- *La educación como práctica de la libertad*. Madrid: Siglo XXI.
- (1970).- *Pedagogía del oprimido*. Madrid: Siglo XXI.

- (1990).- *La naturaleza política de la educación. Cultura, poder y liberación*. Barcelona: Paidós-MEC.
- Fullan, Michael (1991).- *The New Meaning of Educational Change*. Toronto, Ontario: Ontario Institute for Studies in Education.
- Galton, Maurice & Moon, Bob (1983).- *Cambiar la escuela, cambiar el curriculum*. Barcelona: Martínez Roca.
- García, Maribel; Troiano, Helena & Zaldivar, Miquel (1993).- *El sexismo en los libros de texto: análisis y propuesta de un sistema de indicadores*. Madrid: Instituto de la Mujer.
- Garnsey, Elizabeth (1982).- "Women's Work and Theories of Class and Stratification" a Giddens, A. & Held, D. (eds.) *Classes, Power and Conflict*. London: MacMillan.
- Garreta, Nuria & Careaga, Pilar (1987).- *Modelos femenino y masculino en los textos de EGB*. Madrid: Instituto de la Mujer.
- Giddens, Anthony (1979a).- *La estructura de classes en las sociedades avanzadas*. Madrid: Alianza Universidad.
- (1979b).- *Central Problems in Social Theory. Action, Structure and Contradiction in Social Analysis*. London: MacMillan.
- (1984).- *The Constitution of Society*. Cambridge: Polity Press.
- Gimeno Sacristán, José (1983).- "El profesor como investigador en el aula: un paradigma de formación de profesores" a *Educación y Sociedad*, núm. 2.
- Giroux, Henry A. (1981).- "Hegemony, Resistance, and the Paradox of Educational Reform" a *Interchange on Educational Policy*, vol. 12 (2-3).
- (1983).- *Theory and Resistance in Education. A Pedagogy for the Opposition*. New York: Bergin & Garvey.
- (1990).- *Los profesores como intelectuales. Hacia una pedagogía crítica del aprendizaje*. Barcelona: Paidós-MEC.

- (1992a).- “Hacia una pedagogía de la política de la diferencia” a Giroux, H. A. & Flecha, R. *Igualdad educativa y diferencia cultural*. Barcelona: El Roure.
 - (1992b).- “La pedagogía de los límites y la política del postmodernismo” a Giroux, H. & Flecha, R. *Igualdad educativa y diferencia cultural*. Barcelona: El Roure.
- González-Agápito, Josep (ed.) (1992).- *L'Escola Nova Catalana 1900-1939*. Barcelona: Eumo
- Grace, Gerald (1985).- “Judging Teachers: the Social and Political Contexts of Teacher Evaluation” a *British Journal of Sociology of Education*, vol. 6 (1).
- (1987).- “Teachers and the State in Britain: A Changing Relation” a Lawn, M. & Grace, G. (eds.) *Teachers: The Culture and Politics of Work*. Lewes: Falmer Press.
- Guerrero, Antonio (1990).- “¿Por qué el profesorado no se syndica?” a *Educación y Sociedad*, núm. 7.
- (1993).- “Sociología del profesorado” a García de León, M.A. et al. (eds.) *Sociología de la educación*. Barcelona: Barcanova.
- Habermas, Jürgen (1982).- *Conocimiento e interés*. Madrid: Taurus.
- (1987).- *Teoría y praxis. Estudios de filosofía social*. Madrid: Tecnos.
- Hammersley, Martyn (1979).- “Towards a Model of Teaching Activity” a Eggleston, J. (eds.) *Teacher Decision-Making in the Classroom*. London: Routledge & Kegan Paul.
- (1986).- “Some Reflections upon the Micro-Macro Problem in the Sociology of Education” a Hammersley, M. (ed.) *Controversies in Classroom Research*. Milton Keynes: Open University Press.
- Hammersley, Martyn & Atkinson, Paul (1983).- *Ethnography: Principles in Practice*. London: Routledge & Kegan Paul.

Hargreaves, Andy (1977).- "Progressivism and Pupil Autonomy" a *Sociological Review*, vol. 3.

- (1978).- "The Significance of Classroom Coping Strategies" a Barton, L. & Meighan, R. (eds.) *Sociological Interpretations of Schooling and Classrooms*. London: Routledge & Kegan Paul.

- (1979).- "Strategies, Decisions & Control: Interaction in a Middle-School Classroom" a Eggleston, J. (ed.) *Teacher Decision Making in the Classroom*. London: Routledge & Kegan Paul.

- (1982a).- "Resistance and Relative Autonomy Theories: Problems of Distortion and Incoherence in Recent Marxist Analyses of Education" a *British Journal of Sociology of Education*, vol. 3 (2).

- (1982b).- "The Rhetoric of School-Centred Innovation" a *Journal of Curriculum Studies*, vol. 14 (3).

- (1988).- "Teaching Quality: a sociological analysis" a *Journal of Curriculum Studies*, vol. 20 (3).

Hargreaves, Andy & Woods, Peter (1984).- *Classrooms and Staffrooms: The Sociology of Teachers and Teaching*. Milton Keynes: Open University Press.

Harris, Kevin (1982).- *Teachers and Classes*. London: Routledge & Kegan Paul.

- (1990).- "Teachers and Proletarianisation: A Reply to Lauder and Yee" a *Australian Journal of Education*, vol. 34 (2).

Hartmann, Heidi (1982).- "Capitalism, Patriarchy and Job Segregation by Sex" a Giddens, A. & Held, D. (eds.) *Classes, Power and Conflict*. London: MacMillan.

Henerson, Marlene E.; Morris, Lynn L. & Fitz Gibbon, Carol T. (1978).- *How to Measure Attitudes*. Beverly Hills: Sage Publications.

- Heras, Pilar (1987).- “El papel de la mujer en la enseñanza y en los libros de texto en Cataluña” a *La investigación en España sobre mujer y educación*. Madrid: Instituto de la Mujer.
- Hustler, David & Cuff, Ted (1986).- “Teacher's Perceptions of the GIST Project: An Independent Evaluation” a Hustler, D.; Cassidy, T. & Cuff, T. (eds.) *Action Research in Classrooms and Schools*. London: Allen & Unwin.
- Jewson, Nick & Mason, David (1986).- “The Theory and Practice of Equal Opportunities Policies: Liberal and Radical Approaches” a *Sociological Review*, vol. 34 (2).
- Jones, Alison (1989).- “The Cultural Production and Classroom Practice” a *British Journal of Sociology of Education*, vol. 10 (1).
- (1993).- “Becoming a 'Girl': Post-Structuralist suggestions for Educational Research” a *Gender and Education*, vol. 5 (2).
- Karabel, Jerome & Halsey, A. H. (eds.) (1977).- *Power and Ideology in Education* New York: Oxford University Press.
- Kean, Hilda (1989).- “Teachers and the State 1900-30” a *British Journal of Sociology of Education*, vol. 10 (2).
- Keddie, Nell (1971).- “Classroom Knowledge” a Young, M. F. D. (ed.) *Knowledge and Control*. London: Collier MacMillan.
- Kelly, Alison et al. (1982).- “Gender Roles at Home and School” a *British Journal of Sociology of Education*, vol. 3 (3).
- (1987).- “Traditionalists and Trendies: Teacher's Attitudes to Educational Issues” a Arnot, M. & Weiner, G. (eds.) *Gender Under Scrutiny*. London: The Open University Press.
- Kemmis, Stephen (1988).- *El currículum: más allá de la teoría de la reproducción*. Madrid: Morata.
- King, Ronald (1987).- “Sex and Social Class Inequalities in Education: a Re-Examination” a *British Journal of Sociology of Education*, vol. 8 (3).

- Kruse, Anne-Mette (1992).- “ ‘...We have learnt not just to sit back, twiddle our thumbs and let them take over’. Single-sex Settings and the Development of a Pedagogy for Girls and a Pedagogy for Boys in Danish Schools” a *Gender and Education*, vol. 4 (1/2).
- Lawn, Martin & Grace, Gerald (eds.) (1987).- *Teachers: The Culture and Politics of Work*. Lewes: Falmer Press.
- Lawn, Martyn & Ozga, Jenny (1981).- “The Educational Worker? A Reassessment of Teachers” a Barton, L. & Walker, S. (eds.) *Schools, Teachers & Teaching*. Lewes: Falmer Press.
- (1988a).- “¿Trabajador de la enseñanza? Nueva valoración de los profesores” a *Revista de educación*, núm. 285.
- (1988b).- “Schoolwork: Interpreting the Labour Process of Teaching” a *British Journal of Sociology of Education*, vol. 9 (3).
- Lerena, Carlos (1987).- “El oficio de maestro (posición y papel del profesorado de primera enseñanza en España)” a Lerena, C. (ed.) *Educación y sociología en España*. Madrid: Akal.
- Lobban, G. (1977).- “Sex-roles in Reading Schemes” a *Educational Review*, vol. 27 (3).
- MacDonald, Madeleine (1980a).- “Socio-Cultural Reproduction and Women's Education” a Deem, Rosemary (ed.) *Schooling for Women's Work*. London: Routledge & Kegan Paul.
- (1980b).- “Schooling and the Reproduction of Class and Gender Relations” a Barton, L.; Meighan, R. & Walker, S. (eds.) *Schooling, Ideology and the Curriculum*. Barcombe: The Falmer Press.
- Masjoan, Josep M^a (1974).- *Els mestres de Catalunya*. Barcelona: Novaterra.
- McRobbie, Angela (1978).- “Working Class Girls and the Culture of Feminity” a *Women Take Issue: Aspects of Women's Subordination*. Women's Studies Group, Center for Contemporary Cultural Studies. London: Hutchinson.

- Menter, Ian (1989).- "Teaching Practice Stasis: Racism, Sexism and School Experience in Initial Teacher Education" a *British Journal of Sociology of Education*, vol. 10 (4).
- Merriam, Sharan B. (1988).- *Case Study Research in Education: A Qualitative Approach*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Middleton, Sue (1987).- "The Sociology of Women's Education as a Field of Academic Study" a Arnot, M. & Weiner, G. (eds.) *Gender and the Politics of Schooling*. London: The Open University Press.
- Moreno, Montserrat (1986).- *Como se enseña a ser niña: el sexismo en la escuela*. Barcelona: Icaria.
- Northam, Jean (1987).- "Girls and Boys in Primary Maths Books" a Arnot, M. & Weiner, G. (eds.) *Gender Under Scrutiny*. London: The Open University Press.
- Ord, Frankie & Quigley, Jane (1985).- "Anti-sexism as Good Educational Practice: What can Feminists Realistically Achieve" a Weiner, G. (ed.) *Just a Bunch of Girls*. Milton Keynes: Open University Press.
- Ortí, Alfonso (1986).- "La apertura y el enfoque cualitativo o estructural: la entrevista abierta y la discusión de grupo" a García Ferrando, M.; Ibáñez, J. & Alvira, F. (eds.) *El análisis de la realidad social. Métodos y técnicas de investigación*. Madrid: Alianza.
- Page, Reba (1987).- "Teacher's Perceptions of Students: A Link Between Classrooms, School Cultures, and the Social Order" a *Anthropology and Education Quarterly*, vol. 18.
- Pallach, Josep (1978).- *Els mestres públics i la reforma de l'ensenyament a Catalunya*. Barcelona: CEAC.
- Passeron, Jean-Claude & De Singly, François (1984).- "Différences dans la différence: socialisation de classe et socialisation sexuelle" a *Revue Française de Science Politique*, vol. 1.

- Payne, George et al. (1984).- *GIST or PIST: Teacher Perceptions of the Project "Girls into Science and Technology"*. Manchester: Manchester Polytechnic.
- Pollard, Andrew (1982).- "A Model of Classroom Coping Strategies" a *British Journal of Sociology of Education*, vol. 3 (1).
- (1984).- "Coping Strategies and the Multiplication of Differentiation in Infant Classrooms" a *British Educational Research Journal*, vol. 10 (1).
- (1985).- *The Social World of the Primary School*. London: Holt, Rinehart & Winston.
- Popkewitz, Thomas S. (1988).- *Paradigma e ideología en investigación educativa*. Madrid: Mondadori.
- Pratt, John (1985).- "The Attitudes of Teachers" a White, J. et al. (eds.) *Girls Friendly Schooling*. London: Routledge.
- Randall, Gay J. (1987).- "Gender Differences in Pupil-Teacher Interaction in Workshops and Laboratories" a Arnot, M. & Weiner, G. (ed.) *Gender Under Scrutiny*. London: The Open University Press.
- Remy, Jean; Voye, Liliane & Servais, Emile (1978).- *Produire ou Reproduire? Une sociologie de la vie quotidienne. Vol. 1*. Brusel.les: Vie Ouvrière.
- (1980).- *Produire ou Reproduire? Une sociologie de la vie quotidienne. Vol. 2*. Brusel.les: Vie Ouvrière.
- Riddell, Sheila (1989).- " 'It's Nothing to Do with Me': Teacher's Views and Gender Divisions in the Curriculum" a Acker, S. (ed.) *Teachers, Gender and Careers*. Lewes: Falmer Press.
- Riseborough, George F. (1988).- "Pupils, Recipe Knowledge, Curriculum and Cultural Production of Class, Ethnicity and Patriarchy: A Critique of One Teacher's Practices" a *British Journal of Sociology of Education*, vol. 9 (1).

- Rist, Ray G. (1970).- "Student Social Class and Teacher Expectations: The Self-fulfilling Prophecy in Ghetto Schools" a *Harvard Educational Review*, vol. 40 (3).
- Robinson, Kerry H. (1992).- "Class-Room Discipline: Power, Resistance and Gender. A Look at Teacher Perspectives" a *Gender and Education*, vol. 4 (3).
- Rovira, Montserrat (1993).- *L'ensenyament, una professió femenina?* Quaderns per a la Coeducació, núm. 4. Bellaterra: ICE de la UAB.
- Rudduck, Jean (1991).- *Innovation and Change*. Buckingham: Open University Press.
- Rué, Joan (1992).- *Investigar para innovar en educación*. Barcelona: ICE-UAB.
- Sancho, Juana M^a (1990).- *Los profesores y el curriculum*. Barcelona: ICE- Universidad de Barcelona/Horsori.
- Sarah, Elizabeth (1980).- "Teachers and Students in the Classroom: an Examination of Classroom Interaction" a Spender, D. & Sarah, E. (eds.) *Learning to Lose: Sexism and Education*. London: The Women's Press.
- Scarth, John (1987).- "Teacher Strategies: A Review and a Critique" a *British Journal Of Sociology of Education*, vol. 8 (3).
- Scott, Marion (1980).- "Teach her a Lesson: Sexist Curriculum in a Patriarchal Education" a Spender, D. & Sara, E. (eds.) *Learning to Lose*. London: The Women's Press.
- Schuster, M. & Van Dyne, S. (1984).- "Placing Women in the Liberal Arts: SYages of Curriculum Transformation" a *Harvard Educational Review*, vol. 54.
- Sharp, Rachel (1986).- "Self-Contained Ethnography or a Science of Phenomenal Forms and Inner Relations" a Hammersley, M. (ed.) *Controversies in Classroom Research*. Milton Keynes: Open University Press.

- (1988).- *Conocimiento, ideología y política educativa*. Madrid: Akal.
- Sharp, Rachel & Green, Anthony (1975).- *Education and Social Control*. London: Routledge and Kegan Paul.
- Sherman, Robert R. (1988).- *Qualitative Research in Education: Focus and Methods*. London & New York: Falmer Press.
- Shrigley, Robert L. & Koballa, Thomas R. (1992).- "A Decade of Attitude Research Based on Hovland's Learning Theory Model" a *Science Education*, vol. 76 (1).
- Smail, Barbara (1987).- "Organizing the Curriculum to Fit Girls' Interests" a Kelly, Alison (ed.) *Science for Girls?* Milton Keynes: Open University Press.
- Sparkes, Andrew (1987).- "Strategic Rhetoric: A Constraint in Changing the Practice of Teachers" a *British Journal of Sociology of Education*, vol. 8 (1).
- Spear, Margaret G. (1985).- "Teacher's attitudes towards Girls & Technology" a White, J. et al. (eds.) *Girls Friendly Schooling*. London: Routledge.
- (1987a).- "The Biasing Influence of Pupil Sex in a Science Marking Exercise" a Kelly, Alison (ed.) *Science for Girls?* London: Open University Press.
- (1987b).- "A Teacher's View About the Importance of Science for Boys and Girls" a Kelly, Alison (ed.) *Science for Girls?* London: Open University Press.
- Spender, Dale & Sarah, Elizabeth (eds.) (1980).- *Learning to Lose: Sexism and Education*. London: The Women's Press.
- Stanley, Julia (1986).- "Sex and Quiet Schoolgirl" a *British Journal of Sociology of Education*, vol. 7 (3).
- Stanworth, Michelle (1981).- *Gender and Schooling*. London: Unwin Hyman.

- Stanworth, Michelle (1987).- "Girls on the Margins: a Study of Gender Divisions in the Classroom" a Arnot, M. & Weiner, G. (eds.) *Gender Under Scrutiny*. London: The Open University Press.
- Stenhouse, Lawrence (1981).- *Investigación y desarrollo del curriculum*. Madrid: Morata.
- Stromquist, Nelly P. (1990).- "Gender Inequality in Education: Accounting Women's Subordination" a *British Journal of Sociology of Education*, vol. 11 (2).
- Subirats, Marina (1985).- "Niños y niñas en la escuela: una exploración de los códigos de género actuales" a *Educación y sociedad*, vol. 4.
- Subirats, Marina & Brullet, Cristina (1988).- *Rosa y Azul. La transmisión de los géneros en la escuela mixta*. Madrid: Ministerio de Cultura. Instituto de la Mujer.
- Subirats, Marina & Tomé, Amparo (1992).- *Pautes d'observació per a l'anàlisi del sexisme a l'àmbit educatiu*. Quaderns per a la Coeducació, núm. 2. Bellaterra: ICE de la UAB.
- Sultana, Ronald G. (1989).- "Transition Education, Student Contestation and the Production of Meaning: Possibilities and limitations of Resistance Theories" a *British Journal of Sociology of Education*, vol. 10 (3).
- Touraine, Alain (1978).- *La Voix et le Regard*. Paris: Le Seuil.
- Touraine, Alain et al. (1983).- *El País contra el Estado: Luchas Occitanas*. Valencia: Edicions Alfons el Magnànim. Diputació de València.
- Varela, Julia & Ortega, Félix (1984).- *El aprendiz de maestro*. Madrid: MEC.
- Varela, Julia & Ortega, Félix (1985).- "Los estudiantes de magisterio como grupo social" a Ortega, F. (ed.) *Introducción a la Sociología de la Educación*. Madrid:

- Viegas Fernandes, João (1988).- "From the Theories of Social and Cultural Reproduction to the Theory of Resistance" a *British Journal of Sociology of Education*, vol. 9 (2).
- Vulliamy, Graham & Webb, Rosemary (1991).- "Teacher Research and Educational Change: an empirical study" a *British Educational Research Journal*, vol. 17 (3).
- Walden, Rosie & Walkerdine, Valery (1982).- *Girls and Mathematics: The Early Years*. London: Institute of Education, University of London.
- Walkerdine, Valerie (1987).- "Sex, Power and Pedagogy" a Arnot, M. & Weiner, G. (eds.) *Gender and the Politics of Schooling*. London: The Open University Press.
- (1990).- *Schoolgirl Fictions*. London: Verso.
- Weiler, Kathleen (1988).- *Women Teaching for Change*. New York: Bergin & Garvey.
- (1991).- "Freire and Feminist Pedagogy of Difference" a *Harvard Educational Review*, vol. 61 (4).
- Weiner, Gaby (1980).- "Sex Differences in Mathematical Performance: A Review of Research and Possible Action" a Deem, R. (ed.) *Schooling for Women's Work*. London: Routledge & Kegan Paul.
- (1985a).- *Just a Bunch of Girls*. Milton Keynes: Open University Press.
- (1985b).- "Equal Opportunities, Feminism and Girl's Education: Introduction" a Weiner, G. (ed.) *Just a Bunch of Girls*. Milton Keynes: Open University Press.
- (1986).- "Feminist Education and Equal Opportunities: Unity or Discord?" a *British Journal of Sociology of Education*, vol. 7 (3).

- (1989).- "Professional Self-Knowledge versus Social Justice: A Critical Analysis of the Teacher-Researcher Movement" a *British Educational Research Journal*, vol. 15.
- Weiner, Gaby & Arnot, Madeleine (1987).- "Teachers and Gender Politics" a Arnot, M. & Weiner, G. (eds.) *Gender and the Politics of Schooling*. London: The Open University Press.
- Whitty, Geoff (1974).- "Sociology and the Problem of Radical Educational Change" a Flude, M. & Ahier, J. (eds.) *Educability, Schools and Ideology*. New York: Halsted Press.
- (1981).- "Curriculum Studies: A Critique of Some Recent British Orthodoxies" a Barton, L. & Lawn, M. (eds.) *Rethinking Curriculum Studies*. London: Croom Helm.
- (1985).- *Sociology and School Knowledge. Curriculum Theory, Research and Politics*. London: Methuen.
- Whyte, Judith (1984).- "Observing Sex Stereotypes and Interactions in the School Lab and Workshop" a *Educational Review*, vol. 36 (1).
- (1985).- "Girl Friendly Science and Girl Friendly School" a Whyte, J. et al. (eds.) *Girl Friendly Schooling*. London: Routledge.
- (1986).- *Girls into Science and Technology*. London: Routledge & Kegan Paul.
- Wilcox, Kathleen A. (1980).- "Differential Socialization in the Classroom: Implications for Equal Opportunity" a Spindler, G. D. (ed.) *Doing Ethnography of Schooling*. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Williams, Raymond (1976).- "Base and Superstructure in Marxist Cultural Theory" a Dale, R.; Esland, G. & MacDonald, M. (eds.) *Schooling and Capitalism. A Sociological Reader*. London: Routledge and Kegan Paul.
- Willis, Paul (1977).- *Learning to Labour: How Working Class Kids Get Working Class Jobs*. Sussex: Saxon House, Teakfield Ltd.

- (1981a).- "Cultural Production Is Different from Cultural Reproduction Is Different from Social Reproduction Is Different from Reproduction" a *Interchange on Educational Policy*, vol. 12 (2-3).
 - (1981b).- "Notes on Method" a Hall, S.; Hobson, D; Lowe, A. & Willis, P. (eds.) *Culture, Media, Language*. London: Hutchinson.
 - (1986).- "Producción cultural y teorías de la reproducción" a *Educación y sociedad*, vol. 5.
- Winter, Richard (1987).- *Action-Research and the Nature of the Social Inquiry: Professional Innovation and Education Work*. Aldershot: Avebury, Gower.
- Wolpe, Anne-Marie (1976).- "The Official Ideology of Education for Girls" a Flude, M. & Ahier, J. (eds.) *Educability, Schools and Ideology*. London: Croom Helm.
- Woods, Peter (1977).- "Teaching for Survival" a Woods, P. & Hammersley, M. (eds.) *School Experience. Explorations in the Sociology of Education*. New York: St. Martin's Press.
- (1979).- *The Divided School*. London: Routledge & Kegan Paul.
 - (1980).- *Teacher Strategies*. Beckenham: Croom Helm.
 - (1983a).- "Coping at School through Humour" a *British Journal of Sociology of Education*, vol. 4 (2).
 - (1983b).- *Sociology and the School: An Interactionist Viewpoint*. London: Routledge & Kegan Paul.
 - (1985).- "Sociology, Ethnography and Teacher Practice" a *Teaching and Teacher Education*, vol. 1 (1).
 - (1986).- *La escuela por dentro. La etnografía en la investigación educativa*. Barcelona: Paidós-MEC.

- Yates, Lyn (1985).- "Is 'Girl Friendly Schooling' Really What Girls Need?" a White, J. et al. (eds.) *Girls Friendly Schooling*. London: Routledge.
- Yin, Robert K. (1984).- *Case Study Research. Design and Methods*. Newbury Park, CA: Sage Publications.
- Young, Michael F. D. (ed.) (1971).- *Knowledge and Control*. London: Collier MacMillan.

Universitat Autònoma de Barcelona

Servei de Biblioteques

Reg. 1500489308

Sig. I 400/3125

Ref. 12500

